MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLÍTICA

Preu: 30 cèntims - Corts Catalanes, 589 - Tel. 11430 - Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

Any VI. Núm. 286 - Barcelona, dijous, 26 de juliol de 1934

Qui ho havia dit que Catalunya no podia tenir l'ordre públic a les seves mans?

SOTA EL SIGNE DE LA RENAIXENÇA

Sentit de la política catalana

Els lleures estiuencs conviden a la reflexió i a l'anàlisi. No ens manquen temes, a Catalunya, on el repòs estiuenc arriba després d'un garbuig polític com no se'n recorden gaires. Si la lluita és un signe de vitalitat, la que acabem de mig resoldre hem de confessar que ens ha deixat un regust amarg. Des del nostre lloc de sempre, matisació de la societat catalana. Una democràcia com la nostra no pot ésser enemiga de les jerarquies quan elles són fruit de la superioritat. Ni tampoc la nostra democràcia pot veure amb indiferència les institucions i els homes representatius quan aquests tenen la passió del bé públic i la grandesa de Catalunya. El mal és que en periodistes poden afirmar que un conseller de Governació — que havia de morir en plena joventut — mai no havia menjat ni begut tan bé com quan era conseller; i un altre dia trobarà graciós que un fill d'un home pertanyent a l'Esquerra digui al seu pare «papà». Aquesta mentalitat no volen creure que sigui la dels homes que militen en el partit i compren el periòdic. Però si aquest fet es pot donar, no troben estrany que a l'altra banda es puguin barrejar tota mena de nocions, conviure tota mena de polítiques, servit tot això amb uns esbufecs que no deixen veure el bosc.

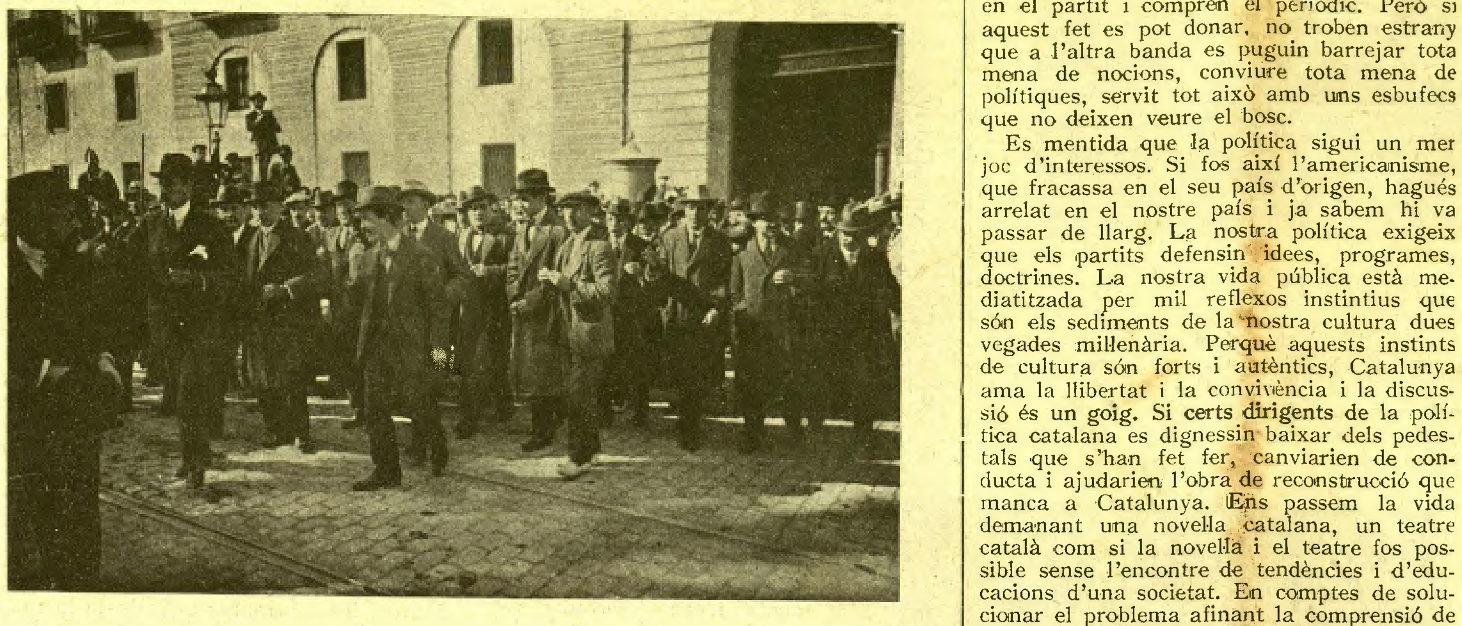

Anys enrera. El senyor Albert Rossinyol i les «forces vives» surten de pidolar protecció a Capitania

Es mentida que la política sigui un mer joc d'interessos. Si fos així l'americanisme, que fracassa en el seu país d'origen, hagués arrelat en el nostre país i ja sabem hi va passar de llarg. La nostra política exigeix que els partits defensin idees, programes, doctrines. La nostra vida pública està mediatitzada per mil reflexos instintius que són els sediments de la nostra cultura dues vegades millenària. Perquè aquests instints de cultura són forts i autèntics, Catalunya ama la llibertat i la convivència i la discussió és un goig. Si certs dirigents de la política catalana es dignessin baixar dels pedestals que s'han fet fer, canviarien de conducta i ajudarien l'obra de reconstrucció que manca a Catalunya. Ens passem la vida demanant una novella catalana, un teatre català com si la novella i el teatre fos possible sense l'encontre de tendències i d'educacions d'una societat. En comptes de solucionar el problema afinant la comprensió de la gent, la premsa i la política mantenen els equívocs més innecessaris. Mentrestant la meitat de les nostres coses resulten de cartó. Teatre català traduït del francès, novella catalana traduïda de l'anglès.

Ens sembla que les consideracions que acabem de fer no són pas del tot mals humors de rondinaire. Ens cal parar esment que a Catalunya hi ha una opinió — culta i selecta — que viu una mica inquietada del tombant estúpid de les nostres coses. Aquesta opinió, fet i fet, és el que aguanta el país de les aventures dels uns i les estultícies dels altres. Aquesta opinió no ha demanat ni demana res. Però és just que els que ho tenen a les mans tinguin l'habilitat de satisfer les seves exigències, amb la qual cosa el primer a guanyar serà la política catalana i amb ella la Renaixença catalanista a la qual han esmerçat la major part dels seus sacrificis.

sense excedir-nos en declamacions innecessàries, però acceptant els fets i traduint-los a favor del catalanisme, hem pogut assistir a l'espectacle de veure's desplegar els homes i els partits animats d'una febreta de rancúnia que posava més sinceritat en llurs paraules. Potser és impaciència tractar des d'ara d'escatir situacions i deduir valors de les lluites passades. Per al comentarista polític, però, cap goig superior a aquest intrigar constant sobre els valors [illegible] de la [illegible] cada [illegible]

I de fet només cal aturar-se un moment per descobrir que les lluites polítiques han marcat una divisòria tan profunda entre els procediments, els homes i els partits polítics que, mirat Catalunya endins, ens ofereixen la perspectiva d'una naixença de la política catalana.

Tots els partits polítics catalans vivien una mica del que havien estat o pretenien haver estat abans de la República. De fet, però, convivien dintre tots els partits malentesos i illusions que la política abstracta anava mantenint. L'aliat principal que aquesta política abstracta va trobar, foren desencerts formidables de Govern que topaven amb força contra les habituds d'ordre i de moderació dels catalans. Totes les teories, si no són igualment bones, són almenys igualment brillants. Però ens sembla innecessari repetir que la política catalana que ha obtingut i continuarà obtenint èxits i suports populars serà la que s'avingui amb aquesta idiosincràsia nostra que vol una administració pública com una administració pairal. Al català només el partit que li sabrà presentar comptes nets serà el seu partit. Sigui dit això entre parèntesis i com un bon consell que voldríem veure acceptat.

Avui s'han dissipat malentesos, els partits s'han hagut de mostrar el que eren, els homes han deixat els cosmètics de l'habilitat per donar la cara. Amb tots els matisos que vulgueu, aquest conflicte marca una empenta profunda en la vida de Catalunya i assenyala el fet d'una incorporació dels destins del nostre poble en l'òrbita nacional.

Una doctrina política neix al marge d'una situació vital. Cap prodigi d'especulació no pot donar vida a allò que, abans que res, és instint i passió. El que cap poble no ha fet és deixar que una situació vital, un apassionament collectiu, es perpetués amorfament, sense donar-li forma, que és tant com dir civilització.

Aquest fet vital damunt el qual ens cal construir el destí de Catalunya és la incorporació del nostre fet nacional en el concert hispànic. Ens cal revisar l'obra dels qui, precedint-nos, saberen infondre nova vida a un cos decaigut. Pi i Margall, Torras i Bages, Almirall, Prat de la Riba, tota aquesta corrua de noms gloriosos demanen que s'obrin llurs obres i surtin en les nostres discussions de cada dia.

El que no cal acceptar de cap manera és que algú pugui pensar que la nostra habitud de tothom parlar a tothom, l'absència de fórmules i de títols, no comporti una les nostres lluites polítiques la manca d'idees correspon a la manca d'idees i l'objecció partidista a la demagògia més funesta. De les jerarquies, les institucions, els homes representatius, tota democràcia n'és necessitada.

Però perquè puguin establir-se cal que el joc de les idees sigui ampli i honest i la política no sigui un camp clos de velles rancúnies interessades. Fa més de mig any que un periòdic català de vella tradició dirigent entreté els seus malaurats lectors amb una visió catastròfica i abjecta de la política catalana. Mentre un dels seus líders passeja els seus somnis d'intriga pels llacs venecians i un altre nolieja el seu yacht amb rumb a Mallorca, els seus incomparables

Ara. Manifestació popular davant la Generalitat.

A la pàgina 2:

Llàstima de René Clair! **Un matrimoni civil a Sant Esteve d'En Bas,** per Just Cabot.

A la pàgina 3:

El secret d'Anglaterra a l'Índia. **L'alliberament de Vallabhai Patel,** per Miquel Capdevila.

A la pàgina 6:

El model de la Hiparxiologia, per Francesc Pujols.

MIRADOR INDISCRET

Prodigalitats

Un lerrouxista de tota la vida, encara que mal conceptuat entre els seus correligionaris per haver-los compromès *badant* sempre en tots els diferents càrrecs públics que ha ocupat, explicava l'altre dia, en una tertúlia del «Casino dels Senyors» de l'Esquerra, per què, malgrat tota la seva antipatia per l'Emiliano, no ha seguit Martínez Barrio.

—Jo—deia—, per damunt de tots els tràngols polítics, sóc un amic incondicional de don Alejandro. Es un home d'un talent extraordinari, que es fa càrrec amb una gran rapidesa de tots els intrincats problemes que van a consultar-li. I després, té un cor que és una foguera abrandada en l'ara de l'amistat...

—Això és política—interrompé un oient.

—Això són bons sentiments! Mireu: l'última vegada que vaig anar al seu despatx a fer-li una consulta, va venir a interrompre'ns el seu secretari, amb una carta a la mà: «*¿Qué hay, Paco?*» «*Una mala noticia: Don Fulano acaba de perder a su esposa y le escribe que se encuentra sin recursos para enterrarla dignamente.*» La cara de Lerroux va trasmudar-se. «*¡Pobre chico! Mándele cinco mil pesetas y dígale que iré a presidir el sepelio.*»

—Jo també vaig ser testimoni d'una escena com aquesta—digué un contertuli—, en el despatx d'En Cambó.

—I En Cambó també va fer donar cinc mil pessetes?

—Home, cinc mil pessetes, no; però va escriure una carta perquè a la Casa de Caritat fessin l'enterrament a mitja tarifa.

Anar al davant

Els dies en què era més tensa la tivantor originada per la llei de contractes de conreu entre la Generalitat i el Govern Central, quan es parlava d'armes i d'independència nacional, conten que succeí aquesta anècdota.

Una alta personalitat de Catalunya deia, amb el seu accent lleidatà, presidint una reunió d'homes públics:

—Perquè si hem de pendre les armes contra Espanya, jo, enteneu-ho bé, jo em posaré al davant de tots.

El diputat, conseller i socialista Comorera digué:

—No pot disputar-vos, senyor president...

Bona carrera

Una forta discussió té lloc en una penya del Cafè de la Rambla, entre un diputat de la Generalitat i l'actiu militant de la Unió Socialista anomenat Mussoles. El primer diu, cridant que tothom ho sent:

—Perquè heu de saber que quan jo vaig aribar de l'exili, tot Catalunya parlava de mi. Però vaig ésser enfonsat; se'm va ofegar. Jo, eh?, vaig poder trencar el cercle de maons que m'anullava i em vaig elevar fins a esdevenir diputat. Eh? Només desitjo que el meu càrrec públic em duri uns quatre anys més i ja veureu com em passejaré sempre més per Barcelona amb un Rolls...

Ningú no va objectar-hi res perquè el bon diputat, tot exhibint el carnet de tal, amenaçava de fer detenir aquell que s'oposés als seus lògics raonaments.

Eleccions al C. A. D. C. I.

Cada any, en aquest temps, al Centre de Dependents es celebren una sèrie d'assemblees generals per tal de procedir reglamentàriament al canvi de càrrecs directius de les diverses Seccions. Com que aquesta entitat compta els socis a milers, les votacions d'elecció són força laborioses.

Per tal d'abreujar el mecanisme electoral, hom vota en sis urnes diferents. La pugna que hi ha entre els actuals dirigents i els qui formen la Minoria d'Oposició, és vistent en els resultats que surten de les dites urnes; com més antic és el número d'ingrés que tenen els votants, els vots són favorables al C. D., i viceversa.

L'urna primera, que abraça els socis compresos fins al número 5,000, sempre és causa de discussions i d'aldarulls. Que si Tal és burgès i no pot votar, i que si Tal Altre també...

Aquesta urna és coneguda amb un nom ben irònicament sortós. Hom l'anomena «l'urna del carrer de Casp».

La raqueta i la finança

Les raquetes de més alta categoria a les pistes de Sitges són avui dia les dels senyors Vidal i Guardiola-Gallart i Tallada-Solà de Cañizares.

Diumenge hagué de celebrar-se una renyida competició que ha desvetllat una expectació inoïda, a l'extrem que s'han realitzat apostes crescudes, la majoria de les quals han estat a favor de la primera parella esmentada.

Un admirador de l'arcàngel de les finances, en relatar la predilecció de què aquest és objecte, remarcà:

—No hi ha ningú que el pugui abatre; si no, que ho preguntin a En Maynés!

Sitges - Hollywood

Les semblances que s'estableixen entre Sitges i Hollywood són bastant justificades. A la Platja d'Or és a punt d'imposar-se també una campanya de depuració, degut a la manera descordadíssima que caracteritza els nedadors de la piscina, puix que si un nu femení sempre resulta una visió agradable, més encara després de l'obligada depilació, en canvi el nu dels mascles esdevé repugnant per a ambdós sexes, particularment quan es porten vestits de bany deixats anar i no s'empra mai el barnús.

—L'altre dia, com fos que una anglesa familiaritzada amb les platges de moda més liberals, se'n queixés a un cicerone, aquest volgué justificar-se:

—*Sunny Spain's things...*

—*Yes, very dirty things!*—replicà la dama.

Això ens ho explicava un regidor que és vocal de la dita junta, tot planyent-se de certes desviacions de la democràcia.

Aquest regidor té un xofer molt demòcrata, a la seva manera, i quan en pujar a l'auto li diu, per exemple:

—A l'Ajuntament.

—D'acord—contesta el xofer.

Notes judicials

Del nou jutge de Sitges, del qual no sabem res, per ara, ni en bé ni en mal, ens plau de reproduir aquesta frase que pronuncià comentant la seva designació:

—Ara farem justícia de la fina!

Coses d'En Mir

Joaquim Mir torna — si no hi és ja a hores d'ara — a pintar a Andorra. No fa pas gaires dies parlava a uns amics de la seva darrera estada a aquella República i les anècdotes, naturalment, li fluïen a cor que vols:

—La gent — deia — té confusions paradoxals. Un dia se m'acosta un badoc i em diu per sobre l'espatlla: «Oi que pinta allò d'allà davant?». I com que tot dient-me això signava el revés del que jo pintava, li vaig haver de respondre una mica sec: «No, que pinto allò d'allà darrera».

* * *

També abunden — diu En Mir — els badocs escèptics, que a mi són els que em desesperen més. Aquells desconfiats que, amb les mans darera l'esquena, deixen anar amb una certa murrieria:

—Ara ho embasta una mica per recordar-se'n, però després, oi que ho acabarà a casa?...»

* * *

A Andorra — prossegueix el màgic de la pintura, com li diuen a Madrid — un dia també va dir-me un espectador que feia estona que s'admirava del gruix de pintura que posava a la tela:

—I ara, quan sou a casa, la feina que deveu tenir a planxar-ho tot això!

* * *

Aquell dia — ens conta — pintava situat al bell mig d'un típic carrer d'Andorra, quan tot de sobte vaig adonar-me que venia de dret al meu cavallet una vaca enorme, seguida d'un home indiferent que la conduïa. Com que la vaca no semblava disposada a alentir les seves passes ni el propietari a exigir-li semblant delicadesa, vaig estar a punt de dedicar una frase gruixuda davant de tanta indiferència. Però varen detenir-me a temps:

—Per l'amor de Déu, senyor Mir — em féu un andorrà —, no s'embranqui; miri que el de la vaca és el president de la República...

Sant Cristòfol

El nostre collaborador Guasp, parlant de teatre valencià, deia que el xofer Enric Beltran, autor de *Ratolins de casa bona* havia dedicat els aplaudiments del públic barceloní a Sant Cristòfol, patró dels xofers.

Del Montepiu de Sant Cristòfol (xofers de Barcelona) ens comuniquen que aquells aplaudiments foren dedicats a l'esmentada associació.

Queden complaguts els xofers.

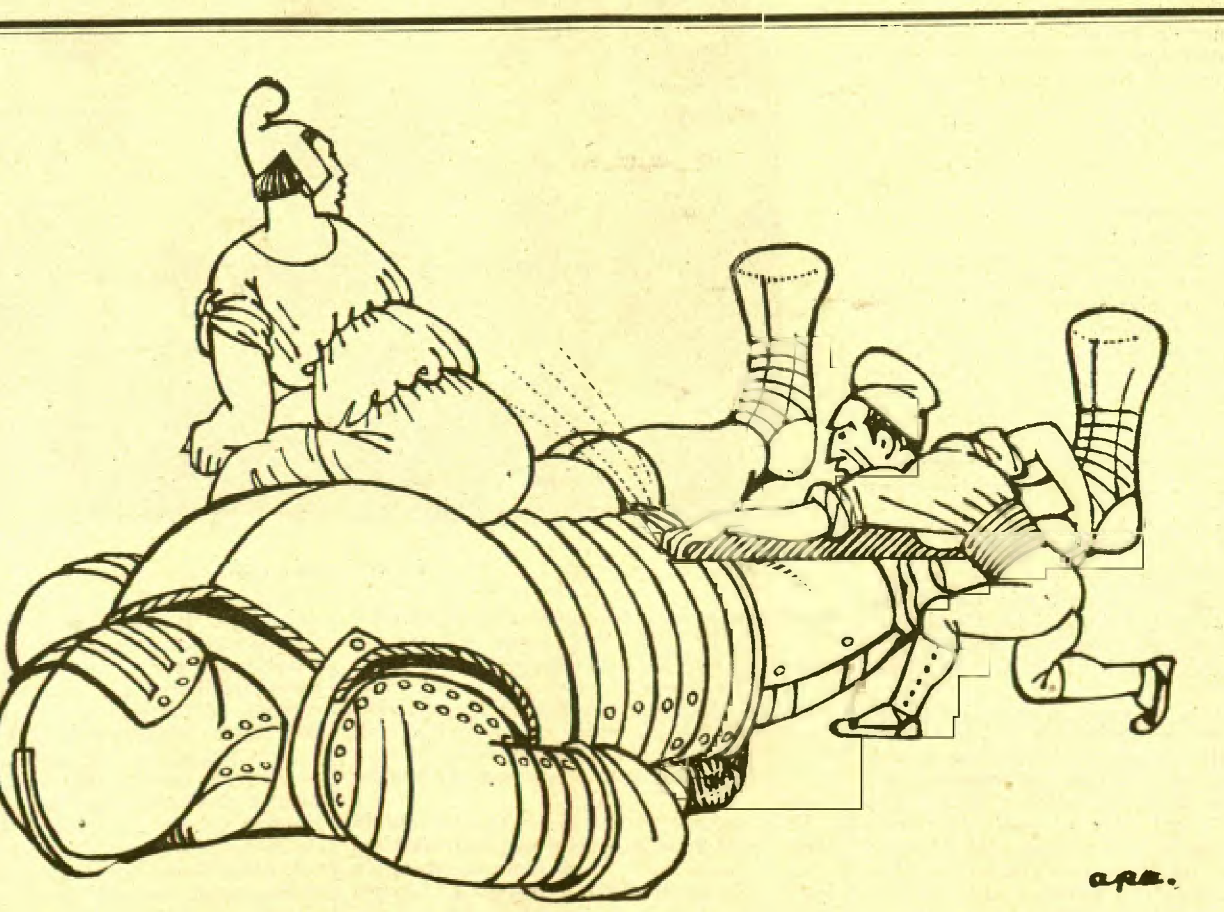

LLIMANT ASPRORS

—Vaja! Ja veig que caldrà llimar tota la ferramenta fins que no quedi ni una engruna!

Les taronges d'En Brunet

Manuel Brunet ha escrit un article on fa uns elogis desmesurats de les taronges palestinenques i blasma les valencianes, tot afirmant que, a desgrat d'haver-se'n fet un gran tip a la plana de Saron, no n'hi sortí cap d'agre.

—*Xe, pos ha tornat ben agretxat*!—exclamà En Duran i Tortajada, en assabentar-se'n.

Una setmana dissortada

La setmana política que recensiona *La Veu*, diumenge darrer, no va enlloc. El redactor vol parlar del plet Govern de Madrid-Generalitat i es repensa perquè la direcció del diari s'ha imposat un silenci absolut sobre aquest tema.

Després fa saber que el Govern de Madrid ha acordat l'emissió d'un emprèstit de 250 milions de pessetes en Obligacions del Tresor quatre i mig per cent, quan ja feia tres dies que estava cobert. Però el bo del cas és que entre les característiques de l'operació, assenyala que el tipus d'emissió és a 90, quan fins els que van a peu saben que ha estat a la par.

—Ara sí que crec que En Brunet no talla cupó!—féu, irònic, En Bausili.

Una conversa sobre Megaspíleon

En un grup de periodistes, reunits a l'Ateneu, es parlava dels esdeveniments del dia. Un dels presents, aficionat als fets internacionals que no siguin polítics, va fer notar la importància de l'incendi del monestir grec de Megaspileon, una de les grans institucions monacals de la Grècia antiga, que va jugar un paper important en la revolta de 1821 que alliberà Grècia del jou turc.

I es posà a lamentar-se que la pobresa del periodisme barceloní no li hagués permès visitar la Grècia.

—Doncs, mira—li va respondre un dels companys—, Gaziel ha estat més sortós, car l'any 1915 va visitar Megaspileon. Ho recordo perquè la crònica en què ho explicà fou de les més pintoresques i encertades entre les del principi de la Gran Guerra. Segurament és al llibre *De París a Monastir*.

Fou demanat el llibre i llegida la crònica en què Gaziel confessà que va caure—és a dir, va pujar—a Megaspileon per pura casualitat i sense noció del que era el monestir.

—I després diran que la casualitat no és la fada padrina dels periodistes—va comentar un altre dels presents—. Tu que ho has desitjat tota la vida no has pogut veure els monestirs grecs, i Gaziel que llavors era un cronista solament preocupat de les batalles de la política internacional, es trobà, sense proposar-s'ho, al monestir de Megaspileon, escriví dues cròniques encertades i rebé d'un monjo l'explicació que li serví, com el fil d'Arianna a Teseu, per a desempallegar-se de les confusions i dificultats de la política grega.

Incendi necessari

—Quina satisfacció haurà tingut Gaziel!—va interrompre sobtadament el periodista que havia agafat el llibre i el fullejava ràpid—, perquè l'home net que en les peregrinacions de la seva vida ha hagut d'endurar una nit de xinxes no ho pot oblidar mai i concep una rancúnia inextingible contra el lloc on les *seves* xinxes tenen llur reialme. Si n'hi havia tantes com refereix, només el foc podia triomfar i l'incendi era necessari.

L'horror a un nom

—Per cert—va seguir el que tenia el llibre a les mans—que Gaziel, que dedica tota una pàgina a explicar el turment sofert, no escriu ni una sola vegada el nom de les xinxes. Hi dóna tombs elegants i perifràstics. Vegeu:

«*Apenas estaba acostado y en vísperas de conciliar el sueño, cuando sentí un escozor muy vivo en la parte más tierna del cuello. No hice caso, y me dije que las aguas frescas del Megaspileon o el vino resinado habrían corrompido la pureza natural de mi sangre.*

»*Pero a los pocos instantes la comezón se me propagó a todo el cuerpo y se hizo irresistible. Me levanté azorado, barruntando la verdadera causa de tan extraños hormigueos. Rasgué algunos fósforos precipitadamente, y a su luz funeral vi que mi cama estaba poblada de esos bichos soeces que no es necesario mentar, porque ya los delatan sus obras.*»

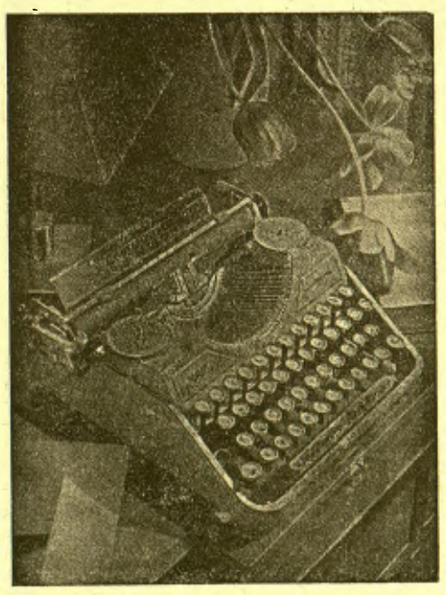

CONTINENTAL

Claris, 5. = Telèfon 19763

BARCELONA

CAMISERIA FITO BARCELONA

Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

LLASTIMA DE RENE CLAIR!

Un matrimoni civil a St. Esteve d'En Bas

La participació de casament havia estat tramesa als diaris, acompanyada d'un full de color carbassa que deia com a títol *Festa de Germanor d'Esquerra*. Tant en l'un imprès com en l'altre, cada vegada que es fa constar — i se n'estan tan poc com poden — que la cerimònia serà civil, aquesta paraula és escrita totalment en majúscules. Inviten al casament, que s'ha de celebrar el 15 de juliol, demés dels interessats, els senyors Miquel Santaló, Antoni Dot-Arxé i Xavier Casademont, padrí i testimonis del nuvi; Lluís Prunés, Josep Mascort i Josep Fàbregas, padrí i testimonis de la núvia, i, en lletra més petita, els familiars, els companys de magisteri del contraent, els centres polítics, esperen que els honorareu amb «la vostra companyonia».

Vista general de Sant Esteve d'En Bas

Potser que ens decidíssim a honorar tan conspícues persones — vàrem pensar—, tant més que el prospecte ja indica a quin preu i on es poden adquirir els tiquets de «l'àpat de germanor esquerrana».

Era lícit d'imaginar-se per endavant que aquesta cerimònia civil seria un veritable escàndol en un poble de la comarca d'Olot, i que precisament per això se li havia volgut donar el caràcter d'ostentació, gairebé de *tràgala*, que la participació i el programa de la festa prometien.

Arribar a Sant Esteve d'En Bas des de Barcelona no és pas una cosa excessivament còmoda. Sort de la contemplació del paisatge durant la cinquantena de quilòmetres que hi ha de Vic al poble on anava a tenir lloc un *acte cívic* que es volia rodejar de la major exemplaritat. O contemplar el paisatge, o llegir el diari, perquè un rètol, esmaltat, de l'autobús avisa textualment: NO FUMA I ESCUPI (i no volem pas dir que aquesta, a les onze: «Arribada de Comissions, delegats, companys professionals, i demés invitats, amb banderes.» Tenim temps, doncs, de voltar pel poble que veiem a poca distància de la carretera on ens ha deixat l'auto de línia, un poble dalt d'un turonet, al mig d'una petita vall on juga tota la gamma dels verds.

Aviat l'hem voltat tot, per uns carrerons que de vegades passen sota voltes, i sempre són costeruts, empedrats amb palets de canteil, estrets i tortuosos. Un poble on sempre es té un peu més alt que l'altre i del qual Pedro Rico, per exemple, no podria ésser alcalde.

Totes les plaques que donen nom als carrers són noves de trinca: *Francesc Macià, Galán i García H., Ferrer Guàrdia, Salmerón, Pau Iglesias, Pi i Margall, 14 d'Abril, 1.r de Maig, Clavé, Guimerà, Plaça de la República* (davant de l'església, naturalment). En una cantonada, per les rajoles que queden, es constata l'ex-existència d'un *Carrer de l'Angel* que el laïcisme municipal ha suprimit.

Però aquelles plaques sovint són posades sota un nínxol amb un sant, i damunt la llinda monolítica de les portes de les cases, entre un nom i una data del 1600 o del 1700, sense excepció, hi ha una creu gravada.

Ja hem vist, en poca estona, tot el poble, amb la seva desfigurada església romànica i els seus recons pintorescos de poble de muntanya.

Sense preguntar res a ningú, sospitant per un remor de xerroteig que arribàvem a un punt interessant, ens trobem davant del Centre Republicà. Una escaleta porta a una sala, petita, amb un taulell de begudes, mitja dotzena de taules, i a les parets, enquadrats en marcs diferents de tamany i de motllura, retrats de Macià, Galán i García Hernández, un mapa de la província de Girona i una litografia de la República del 70.

«Tots els actes seran amenitzats amb la collaboració de la Cobla-Orquestra de Primera Categoria, Unió Artística, d'Olot.» Per ara, els músics, com nosaltres mateixos, s'esperen al volt de les taules. No sembla pas que arribin els anunciats en el programa. Entren dos senyors vestits de fosc, barret negre. Un porta un bastó a la mà; l'altre, uns guants negres, sense posar. «Deu ésser el nuvi», em diu el fotògraf que m'acompanya. Conciliàbuls amb mitja dotzena de pagesos que també s'esperen, i cap a la carretera.

Es que el programa assenyala per a dos quarts de dotze: «Arribada de padrins, testimonis i acompanyants, que seran complimentats per les autoritats locals, Centre Republicà, Comarcal d'E. R. i les Comissions amb llurs banderes i banda de música, dirigint-se tot seguit al local del Centre Republicà.»

D'esquena a la paret d'una fàbrica del carrer del 1.r de Maig, els músics desenfunden els instruments, els dos senyors de negre i la mitja dotzena d'acompanyants conversen tot llançant mirades a la carretera. Tota la quitxalla del poble és al carrer, i algunes persones grans, tot dones.

Finalment, un Hispano s'atura i en salta, amb *La Humanitat* a la mà, el diputat Dot-Arxé, immediatament voltat per la reduïda comitiva. El xofer treu del cotxe dos rams de flors i una gran capsa plana.

Després d'una breu conferència, el cotxe, amb el diputat a dins, se'n torna per allà on ha vingut. No es pot saber encara — i molt més no volent preguntar gaire — què passa, però s'ensuma que alguna cosa no guixa.

El fotògraf s'entreté retratant uns captaires fotogènics, de grans barbes, quan el més jove dels vestits de negre em fa senyal amb els guants que no abandona ni per cargolar *especials* l'un darrera l'altre, però que tampoc es posa mai.

—Vostès són periodistes?

—Sí, senyor. De Barcelona.

—Vostès, és clar, hauran vingut perquè havien de venir les autoritats. Doncs no en ve cap. I ara li diré una cosa que li farà molt servei, essent periodista, i que vostè no deu saber, perquè a Barcelona encara no ho saben.

Cap a buscar la núvia
(René Clair pur)

—Hem sortit a les sis, que encara tothom dorm...—li dic preparant la meva cara a agafar les expressions de sorpresa que calgui.

—Ha vist que En Dot-Arxé se n'ha tornat de seguida? Es un dels meus testimonis i ha vingut a dur-me el que regalen En Prunés i En Santaló i avisar que no pot venir cap d'ells. La cosa està que bufa. Han d'ésser a les tres al Parlament. S'ha rebut un ultimàtum de Madrid donant vint-i-quatre hores de temps per acatar el fall del Tribunal de Garanties, o vénen a ocupar Catalunya. En Dot estava groc, s'hi ha fixat?

Vaig acotant amb frases *passe-partout* la sensacional revelació del nuvi, tan altruista que no pensa tant en el desllumament de la festa, com en els meus problemàtics deures informatius.

—Tot això ho havia organitzat En Santaló, i ahir ja es devia sospitar alguna cosa, perquè em va escriure una carta que ja feia aigües. He pensat que aquesta confidència que li faig, perquè és una confidència que m'han fet a mi de bona tinta, pot ésser-li d'utilitat.

Em cal correspondre amb frases d'agraïment i de plany.

—Es una fatalitat imprevisible...

—Es clar; no anàvem pas a deixar-ho per a un altre dia. Tot està a punt... Ara portaran el que regalen els altres...

I seguim esperant al peu de la carretera. Vist però que al cap d'una bella estona l'únic auto que ha passat és una infame *cafetera* que no fa cara de dur cap present i de passada va en direcció contrària, es posa en marxa cap al Centre Republicà la reduïda comitiva, seguida de tota la quitxalla. Hom té la sensació que els comentaris van a tot tren i que la malícia rusticana s'esplaia a cor que vols.

Ara ve quan el programa diu: «Formació de la comitiva nupcial. Sortida del nuvi del Centre Republicà, acompanyat del seu padrí de boda, testimonis, autoritats, comissions, delegats, professionals i demés acompanyants, amb llurs banderes, precedits per la banda de música, adreçant-se pels carrers assenyalats oportunament, travessant la plaça, a recollir la núvia al domicili patern, que anirà acompanyada per llur padrí de boda, testimonis, familiars i demés invitats, i tot seguit marxaran amb el mateix ordre, al Jutjat municipal.»

Com a banderes, hi ha la del Centre Republicà, que és baixada per l'escaleta amb el mateix desembaràs d'un autobús volent tombar pel carrer de Perot lo Lladre. Segons veig a les solfes, els músics executen *El 6.º de Cazadores*. Dos vailets porten sengles rams de flors, els que han vingut amb En Dot. Les escales de l'església són plenes de gent. El nuvi, amb els guants a la mà i fumant els seus *especials*, té el captenment que donen les conviccions, davant la curiositat que es pressent no massa benèvola del poble.

Ja som a l'Ajuntament. Sobre la taula, els documents a punt; a la paret, un cromo de la República, també la del 70 — matrona de fortes anques —; al costat, un armari ple de burocràtiques carpetes les vetes de les quals tenen — *horresco referens*! — els colors de la bandera monàrquica. Entra a la sala venint de l'escala soroll de galop infantil i crits de criatures.

Els dos senyors del barret negre (el nuvi, mestre de La Canya, i el mestre de Sant Esteve d'En Bas) a una mirada interrogativa del secretari del jutge municipal, es senten més pedagogs que mai:

—Sí, sí; que entri tothom; que ho vegin com es fa.

El secretari, després que ha [illegible] (sic) Tal, pregunta si cal llegir els articles del Codi civil que són una mena d'Epístola de Sant Pau laica.

—Sí, sí; convé.

Sobretot l'exemplaritat de l'acte. El nuvi cargola un altre cigarret de pesseta amb deu. I quan el secretari ha acabat de traduir a llibre obert, amb les naturals ensopegades, el text castellà, un dels padrins per delegació diu a unes marreques:

—Ja ho heu vist, eh? A veure si sabreu fer-ho, quan sigui l'hora.

«Acabada la cerimònia, els contraients, padrins, testimonis i familiars, per dessota l'arcada de les banderes i entre les dues fileres d'acompanyants, s'adreçaran a la Plaça del poble, on la Cobla executarà una Sardana en honor dels nuvis i una altra dedicada a les autoritats i acompanyants.»

L'arcada de les banderes resta en el programa, perquè l'única té feina a anar al davant dels músics, que engeguen l'*Himne de Riego*. Les dues fileres són de badocs, perquè com acompanyants, fora dels padrins i testimonis per *forfait* dels autèntics i d'alguns familiars, per ara només he pogut comptar el fotògraf i jo, i encara aquell es desplaça a la cacera de la instantània.

La cerimònia civil

A la plaça, amb un sol que estavella les pedres, els músics compleixen llur comesa, mentre els casats s'ho escolten des del balcó, l'estona que la núvia no té feina a canviar de roba. Es formen dos rotllos de sardanistes, *resquilleurs* que segurament han anat a missa aquell mateix dia i que ballen tan lluny com poden de la casa de la núvia.

JUST CABOT

(*Segueix a la pàg. 7, col. 5*)

L'APERITIU

La feina de l'estiu. — «Què faràs aquest estiu?», em pregunten moltes persones conegudes, amb aquella impertinència, amb aquella crueltat de l'home que creu que a l'estiu s'ha de fer alguna cosa. I jo, pobre de mi, l'únic que penso fer a l'estiu és treballar tan poc com pugui, que és exactament igual que el que faig a la primavera o a l'hivern, que és el que faig sempre. Fora d'això, que és la qüestió primordial, no veig la necessitat de fer cap cosa extraordinària, ni de forçar la imaginació o l'economia amb una tombarella pirotècnica que deixi parada a la gent. Hi ha moltíssimes persones que esperen l'estiu com un oasi de felicitat, dintre la mastegada i aporrinada tristesa de l'any. Hi ha qui espera l'estiu per enamorar-se d'una casada, per deixar-se el bigoti, per matar un cagamànecs, o per xuclar un préssec a l'ombra d'un cementiri sota d'un blau mineral i enmig d'uns llegums acalorats.

Hi ha noia que espera l'estiu per ensenyar l'esquena fins als ronyons i pintar-se de carmí les ungles dels peus. Es evident que l'estiu, per a la immensa majoria dels mortals, ofereix possibilitats màgiques. Jo crec que el bo i el fort de l'estiu, allò que se'n diu la canícula i va del 15 de juliol al 15 d'agost, és l'època de l'any més contrària als refinaments i a les fantasies; és per això que en aquesta època procuro passar completament desapercebut, si pot ésser tancat a casa i a la freca. Si algun dia em passa pel cap anar a la platja en aquesta època cruel, procuro anar a jeure en una sorra poc visitada de deesses i de doríforsumàriament abillats per la casa Jantzen. Si em ve de gust anar a menjar un arròs fora de casa, procuro anar al lloc menys teatral possible, d'un sofregit segur i d'una cullerada pròdiga. Procuro no beure excessivament coses fresques, i sobretot que la calor no em talli la gana ni la imaginació amb complicacions gàstriques pròpies del temps. En definitiva, jo a l'estiu no penso fer mai res d'allò que la gent creu que s'ha de fer, i per anar a la muntanya aprofito la primavera, i per anar al mar, espero el moment que les platges ja van una mica cansades, quan apunta la primera pluja, i aleshores el paisatge s'afina i s'humanitza, i l'aigua es torna una mica picada i és fresca i blava i completament hospitalària.

Aquesta manera de compendre l'estiu fa que moltes persones em prenguin per un ximple, i es quedin decebudes en veure la meva manca d'entusiasme davant dels projectes i les esperances estivals de la majoria del públic. Ara que jo, pel meu cantó, també gaudeixo de franc de l'espectacle dramàtic que l'estiu crea en moltes famílies. Per a molts matrimonis, encara joves i amb pretensions, l'estiu representa l'alliberació d'ell i d'ella, guarnida amb aquella mica dels créixems verdosos de la gelosia. L'home que es queda a Barcelona i envia la dona a fora, es pot dir que a l'estiu desconeix Barcelona, i la dona de passada desconeix la simfonia pastoral o la realitat dels cinquanta-mil films vulgars que li han passat pel nas. Jo, que considero la infidelitat com una de les coses més estúpides i més poc sanes d'aquest món, no tinc altre [illegible] d'aquesta felicitat fictícia que a l'estiu pinta la galta de certs matrimonis.

Una de les coses que tenen més gust al bo de l'estiu és la Rambla de Barcelona. La Rambla és bona en tots els climes de l'any, però quan ha castigat la calor durant tot el dia, i sentiu cap allà a la matinada, prenent qualsevol cosa en una terrassa qualsevol de la Rambla, aquell moment de cristall blau, una mica entelat i una mica suat, precursor d'un dia de calor, però amb la mentida d'una fresca marina que durarà quatre segons, si sentiu des de la nostra Rambla el moment poètic de l'aurora, enmig de la pintura desfeta de les samarretes castigades i dels somnis àcids dels noctàmbuls, quan el primer pardal amb aquella bona fe es posa a resar el parenostre dels ocells i passa un carret amb una bóta d'aigua i un ase mullant les sabates de la concurrència, jo dubto que un cop assaborides totes les sensacions d'aquest moment de la Rambla us en pugueu després estar així com així.

Es per això que el punt d'estiueig més tendre i més ple d'idees filosòfiques és, pel meu gust, la Rambla de Barcelona entre quatre i cinc del matí. I una bona lliçó de moral és mirar les cadires de la Rambla i les persones que hi seuen, que naturalment són de la mateixa fusta que nosaltres i ben mirat una cadira de la Rambla no és pas un dels llocs pitjors que podríem escollir per celebrar la nostra agonia espiritual.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

ENCARREGUEU
ELS VOSTRES IMPRESOS
ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS
TALLERS GRÀFICS
PATRICI ARNAU
VERDAGUER I CALLÍS, 3, 5 I 7
(DAVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)
ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCÀRRECS. - EN CAS DE URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELÈFON
14856

La col·lecció completa de MIRADOR pot consultar-se a l'Arxiu Històric de la Ciutat, plaça de la Catedral i carrer de Santa Llúcia, 1, "Casa de l'Ardiaca", tots els dies feiners de 9'30 a 1'30.

L'ACTUALITAT INTERNACIONAL

El Pacte Oriental

A Europa hi ha, en aquests moments, una viva expectació per la sort del projecte d'un pacte oriental, que seria una mena de Locarno número dos, i així vindria a constituir una sola cosa amb aquest, d'una gran influència per la causa de la pau.

Entre les diferents modificacions que s'han realitzat després de la guerra, hi ha la de la terminologia diplomàtica. Abans de la guerra, entre les potències s'estipulaven tractats; avui, en canvi, s'estipulen pactes, retornant així a un sistema que ja era vigent en temps dels antics romans. Però si el nom ha canviat, en el fons la substància és la mateixa.

Els tractats tenien la finalitat d'unir algunes nacions de manera que es poguessin ajudar en cas de guerra i generalment tenien caràcter defensiu. Els dos tractats més famosos de l'avantguerra foren els que establiren l'aliança italo-germànico-austro-hongaresa i la franco-russa. La primera d'aquestes aliances, basada en un tractat que Bismarck i Crispi consideraven una obra mestra diplomàtica, s'enrunà en el moment en què havia d'entrar en funcions, mentre que l'altra resistí la prova del foc.

Els pactes d'ara, si fa no fa, es proposen les mateixes finalitats que els tractats d'abans, i com aquests poden tenir una consistència sòlida o fràgil segons les circumstàncies i, potser més encara, segons l'esperit amb què els governs s'hi adhereixin.

Per ara, recordem que existeix un pacte gegantí, perquè és subscrit per cinquanta-quatre nacions, però que no es pot assegurar que sigui respectat per totes. Volem dir el de la Societat de les Nacions.

* * *

Dels pactes ja en vigor — tenint en compte molt relatiu els bilaterals de no agressió, que, a la nostra manera de veure, constitueixen més una ficció que una realitat —, n'hi ha tres d'una importància autèntica: el que uneix Txecoslovàquia, Romania i Iugoslàvia en una entesa petita de nom i gran de fet; el que ha estat recentment firmat a Atenes entre les nacions balcàniques; i el de Locarno, que és el més interessant per a la pau europea. (Hi ha hagut també l'efímer pacte dels quatre, però s'ha reduït a un somni d'una nit d'hivern.)

El pacte de Locarno fou degut a la ferma voluntat d'Aristide Briand, que reeixí a dur-lo a terme després d'haver superat molts i greus obstacles. Aquest pacte compromet França i Alemanya a respectar-se recíprocament les pròpies fronteres, i aquesta inviolabilitat és estesa per part d'Alemanya a les fronteres de Bèlgica. Anglaterra i Itàlia garanteixen el manteniment d'aquests compromisos, la qual cosa vol dir que si Alemanya ataqués França, les dues nacions garantidores intervindrien immediatament al seu favor. Com és natural, el mateix es produiria en cas invers, és a dir, s'ajudaria Alemanya si fos agredida per França. Això vol dir que Alemanya té ben garantida la inviolabilitat del seu territori. Aleshores hom pot preguntar-se per què, en aquesta situació les coses, França insisteix a voler mantenir intacta la seva organització militar. Lord Cecil, en un discurs de fa ben pocs dies, en justificar aquesta actitud francesa ha recordat, entre altres coses, les incerteses de la política italiana — més zigazaguejant encara que quan von Bülow la definí de «tomb de valsador» — i certes imprudents interpretacions de John Simon sobre l'execució de les clàusules del pacte, i això quan Mac Donald, impregnat d'una germanofília incomprensible, pretenia deixar suposar a París que àdhuc el famós pacte firmat en 1925 podia acabar essent considerat un «tros de paper», com aquell altre que garantia el respecte, per part d'Alemanya, de la neutralitat belga.

Sortosament, la política anglesa ha sofert un canvi, i Baldwin, en el seu recent discurs sobre l'augment de l'aviació militar, ha refermat la solemnitat, pel que fa a Anglaterra, dels compromisos assumits a Locarno. Realment, només la política de Mac Donald havia pogut fer dubtar de la tradicional lleialtat britànica.

* * *

Però parlem del pacte que avui es discuteix. El seu ideador és Barthou, i el seu fi, posar terme a la caòtica situació d'Europa, dividida en dos grups de sentiments, no massa benèvols recíprocament.

La situació actual és tal que tots els governs temen una guerra dintre poc, i es preocupen de la defensa dels respectius territoris nacionals; però cap d'aquests governs, ben probablement — per raons diverses, però totes portant a un mateix resultat —, no pensa assumir la tremenda responsabilitat de desencadenar la catàstrofe. Situació tan paradoxal com es vulgui, però molt perillosa, perquè fins sense voler pot sorgir el *casus belli*. I aleshores les armes acumulades amb empobriment dels països, entrarien inexorablement en acció.

Barthou, després de llargs canvis d'impressions amb Litvinoff, ha concebut la idea d'aquest Pacte Oriental, que després del seu viatge a Londres ha pres caràcter definitiu.

Si es vol saber per què cap temptativa semblant a aquesta no s'havia fet aquests anys darrers, a despit de tantes negociacions, cal tenir present que mancava un factor important, que només ara ha intervingut. Aquest factor és Rússia, que tot i ésser una gran nació — règim polític a part — i haver desplegat sempre una acció de pes en l'escaquer europeu, de 1918 ençà semblava no tenir cap valor en política internacional. Es comprèn que el concurs de Rússia pugui haver donat una nova orientació a la política internacional.

El Pacte Oriental es proposa d'unir Rússia, Txecoslovàquia, Polònia, Alemanya i els Països Bàltics en tal forma que no sols quedi garantida la pau entre ells, sinó també l'ajut collectiu en el cas que una o unes quantes de les nacions adherides sofris una agressió. I perquè Rússia s'adherirà també al pacte de Locarno, i resultarà garantir les fronteres franco-alemanyes, es produirà així una veritable revolució — sortosament benèfica per a la situació europea —, perquè gairebé totes les nacions es trobarien unides en un feix, garantint-se l'una a l'altra la integritat territorial.

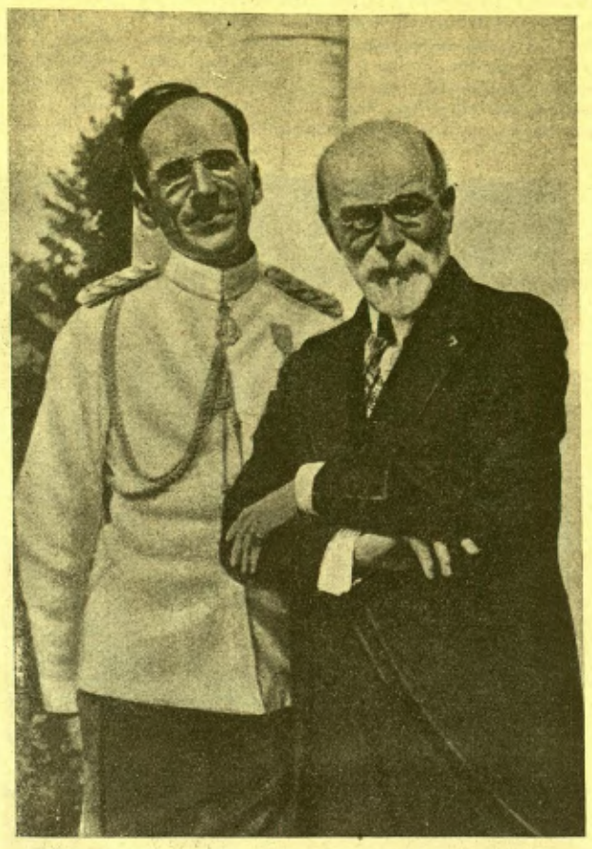

Barthou i el rei Alexandre de Iugoslàvia

El projecte és doncs de proporcions molt vastes, i pot assegurar efectivament la pau i consentir, en un segon però no allunyat temps, que es passi seriosament a una reducció dels armaments, amb el consegüent benefici de les finances estatals.

* * *

Anglaterra ha comprès bé quines serien les grans conseqüències d'un pacte semblant, i així hem vist, cosa insòlita, el Foreign Office sostenir-lo amb un interès molt viu, fins al punt de decidir-se a una intervenció diplomàtica a Berlín, Roma i Varsòvia.

Itàlia era d'allò més hostil al Pacte Oriental i tota la premsa el jutjava un perill per a la pau. Però després d'una visita de sir Eric Drummond, ambaixador anglès a Roma, a Mussolini, hi ha hagut una mutació radical, amb gran atabalament dels comentaristes polítics italians, que després d'haver combatut el projecte de Barthou, han rebut ordre superior de defensar-lo, sense fer cas dels retrets i els sarcasmes de la premsa alemanya.

Alemanya ha rebut comunicació oficial de l'actitud anglesa sobre el Pacte Oriental, poques hores abans que Hitler pronunciés el seu discurs al Reichstag, el qual havia de tractar alguns punts de política internacional i, en comptes d'això, es reduí a una pretesa justificació de les matances del 30 de juny. Aquest silenci ha estat interpretat d'obedient a la necessitat de no comprometre's amb declaracions precipitades. Després, el canvi d'actitud d'Itàlia ha acabat de decidir la Wilhelmstrasse a reflexionar seriosament abans de pendre una decisió que podria posar Alemanya al marge de les nacions europees.

Aquests darrers dies Rússia ha fet noves gestions prop de Berlín, assegurant que es compromet a garantir les fronteres franceses de la mateixa manera que les alemanyes. A Berlín, on s'ha verificat evidentment una evolució, encara troben alguna objecció, però tot fa creure que von Neurath, que obra d'acord amb el mariscal Hindenburg, donarà aviat una resposta favorable almenys en principi.

El que sorprèn és el capteniment de Polònia, potser explicable pel fet que la seva diplomàcia, sobretot després d'haver-se retirat Zaleski, és jove i inexperta. Fins ara, el coronel Beck — pel que reflecteix la premsa de Varsòvia — és poc propens a adherir-se al projecte, cosa incomprensible si es considera que Polònia ja té estipulats pactes de no agressió tant amb Rússia com amb **Alemanya.**

Si es vol encaminar Europa cap a una era de pau, no hi ha altra solució que acceptar el projecte de Barthou; si no, el confusionisme i els perills seran cada dia més accentuats.

TIGGIS

Mirant a fora

Goering - Sígfrid

Algun diari ha dit que Goering ha estat nomenat ministre de la Caça. En realitat, no és ben bé això. Goering és, des de fa poc, una mena de gran mestre de la Lloberia. Però així com aquest títol a França és purament honorífic, a Alemanya vol dir que Goering és l'amo dels guardes forestals, que és un cos ben entrenat i ben armat.

Amb motiu d'aquest nomenament, Goering decidí de donar una recepció al cos diplomàtic, en forma de festa del bisó. Els invitats, molts d'ells amb llurs mullers, es quedaren bastant parats en ésser rebuts per Goering vestit de Sígfrid.

—Per a presidir aquesta festa — els digué — m'he vestit com el més pur i el més simbòlic dels herois germànics. Abillat així, us vull presentar el bisó, aquest hoste dels boscos alemanys que uns homes menyspreadors de les nostres tradicions han fet desaparèixer gairebé del tot. El Tercer Reich, en la seva tasca de resurrecció de la veritable ànima germànica, ressuscitarà també la noble raça d'aquest animal.

Acabada la presentació, Goering desaparegué, per tornar vestit amb l'uniforme del seu nou càrrec i féu mostrar als seus invitats, en una clariana del parc de la villa oferta per l'Estat de Prússia al carnavalesc ministre, cinc bisons: un mascle i quatre femelles. El mascle començava a pendre's familiaritats, amb un cert esverament de les dames i del nunci del papa, però amb gran alegria de Goering, que deia:

—Anem a repoblar els boscos alemanys!

Com que el bisó no semblava adonar-se de l'efecte de les seves familiaritats, les dames, més o menys dissimuladament, abandonaren el lloc, tot passejant.

Després, Goering oferí un lonx als invitats.

Quan Barthou exposà en consell de Gabinet la situació política internacional i parlà dels afers d'Alemanya, adoptà un to de circumstàncies; però en llegir l'informe de François-Poncet, l'ambaixador francès a Berlín, sobre aquesta nova carnavalada de Goering, ni ell ni els que l'escoltaven pogueren mantenir l'aire greu que escau a una reunió ministerial.

Leopold II i Jules Renkin

Jules Renkin, que acaba de morir, havia estat primer ministre belga.

El vell, autoritari i astut Leopold II presentia l'amenaça alemanya i exercia una acció personal a favor de la defensa nacional. Un dia, Renkin hagué de contradir-li una iniciativa:

—Les meves funcions m'obliquen a vetllar per la Constitució...

—Es veritat — digué Leopold II —. I per l'ortografia, també hi vetlleu?

—No entenc què vol dir Sa Majestat — féu Renkin, tot sorprès.

—Ara ho veureu. Llegiu amb atenció aquesta carta que acabo d'escriure — digué el rei allargant-la-hi.

El ministre no es pogué estar de somriure davant l'ortografia fantasista del rei.

—Aquestes faltes que us fan somriure — explicà Leopold II — són comeses expressament. La carta és dirigida a una persona que forma part d'un grup financer del qual depenen grans interessos belgues. No puc dirigir-me a cada membre del grup. Però el destinatari s'adonarà de les faltes d'ortografia i no resistirà la temptació d'ensenyar la carta als seus amics. I així circularà, que és el que vull.

I afegí, a tall de conclusió:

—Estimat ministre, respecteu la Constitució tan bé com el vostre rei respecta l'ortografia, i tot anirà bé...

«Heil!»

Segons explica el Sunday Referee, *de Londres, un metge molt conegut en aquesta ciutat, de retorn d'un viatge per Alemanya, conta que en els hospitals del Tercer Reich hi ha un cartell a les parets anunciant que els amputats del braç dret estan autoritzats a fer el salut hitlerià amb el braç esquerre.*

«Per als que han perdut tots dos braços — comenta la publicació esmentada — cap consolació no han previst uns homes que, pel que es veu, han perdut el cap.»

Literatura i realitat

E. Philipps Oppenheim és un autor de novelles policíaques que fa dotze o quinze obres per any. Mort Edgar Wallace, ha quedat l'amo i el recordman *d'aquesta mena de producció.*

Installat en una villa de Cros-de-Cagnes, voltat de secretaris, dactilògrafs i gossos, l'home va ponent els seus llibres, l'heroi d'un dels darrers dels quals guanyava una fortuna considerable a la ruleta, gràcies a una combinació presentada amb traça.

Agafat en el seu propi joc, Oppenheim volgué provar el seu mètode, i en menys d'un parell d'hores havia deixat sobre el tapet verd d'un casino de Juan, el producte d'unes quantes novelles.

Però no tot s'acaba aquí. Alguns lectors d'Oppenheim han volgut provar el mètode del seu autor favorit, i han perdut almenys tot el que han pogut. Llur confiança en aquest autor ha minvat de mala manera i és de preveure una baixa considerable en la venda de les seves novelles.

EL SECRET D'ANGLATERRA A L'INDIA

L'alliberament de Vallabhai Patel

El govern anglès ha disposat l'alliberament del Pandit Vallabhai Patel, considerat per molts anglesos com «el pitjor enemic dels europeus», malgrat que l'any 1925, en què fou elegit president de l'Assemblea Legislativa de l'India, es declarà enemic de les violències, atemperà els extremistes de Bengala, féu declaracions d'esperit conservador i proclamà la seva independència dels partits.

L'alliberament ha estat decretat *sense condicions* i sembla que no ha tingut altre objecte sinó evitar que Gandhi seguís el seu dejuni, que és una vaga de la fam molt perillosa a la seva edat de seixanta-cinc anys, molt treballats pels sofriments, dejunis, empresonaments i malalties.

El Pandit Vallabhai Patel

Anglaterra no vol que Gandhi mori en la presó fent la vaga de la fam. Això seria convertir-lo en un màrtir i la palma del martiri, unida a l'aurèola de la santedat que ja fa temps nimba la figura del Mahatma, seria un alçaprem terrible en mans dels seus successors en la direcció del moviment nacionalista indi.

Ja en té prou amb l'experiència irlandesa. Estrebada en els principis i segura de la seva força, Anglaterra deixà morir a la presó l'alcalde de Cork, i aquesta víctima propiciatòria assegurà el triomf de la causa irlandesa, que, si no hagués estat per la virada a temps i total de la consciència anglesa, hauria degenerat en una catàstrofe per a Anglaterra i per a la mateixa Irlanda.

Malgrat totes les seves imperfeccions i deficiències, el geni polític d'Anglaterra és admirable. La seva força i la seva clarividència li permeten actuar amb un oportunisme alleugerit de regles i amb una flexibilitat resistent que s'acomoden a les característiques dels pobles xuclats dins l'òrbita de la seva hegemonia, sense, però, negligir mai els interessos de la seva política i de la seva riquesa.

Ara creu que ha de procedir suaument amb els capitostos del nacionalisme indi, malgrat que aquests homes, forts de llur esperit de sacrifici i segurs de llur vocació de salvadors de la multitud, es mostrin agressius, intransigents, hàbils i, en conseqüència, perillosos.

Tal gest de magnanimitat i de transigència en els directors de la política imperial d'Anglaterra no és indici de feblesa ni de por, i els primers a veure-ho de segur són Gandhi i els seus companys de causa. Ells coneixen millor que ningú els termes en què està plantejat el problema indi i és de creure que han arribat a la situació irreductible en què es troben, contra la seva voluntat inicial i per lògic descabdellament de les coses.

Gandhi i els seus companys de *swaragisme* o lluita per la independència política, no són uns productes casuals de l'hora, que s'han aprofitat de la collita sembrada i regada per uns altres apòstols de la idea, ni són tampoc capaços de tirar enrera o desertar de la lluita, en veure que la concatenació fatal dels fets històrics els situa més enllà del terreny en què haurien volgut mantenir la lluita.

Ells són homes de pensament i de caritat, que accepten les conseqüències d'unes premisses que creuen justes. Religiosos sense cura de les realitats de la vida, místics sense una clara noció de les necessitats collectives dels pobles a l'hora present, allucinats pel desig d'atènyer la llum que creuen a l'horitzó d'un dia clar i que és dintre d'ells mateixos en la nit obscura de llurs ànimes, viuen, parlen, actuen més aviat com esperits purs que no pas com homes encarregats dels destins d'un poble innumerable.

Aquesta classe d'homes pot fer obra eterna en els terrenys de la religió; però en els de la política només pot obtenir victòries esclatants i passatgeres.

Davant d'aquests homes resta Anglaterra, segura que encara lluu ben clar el sol de la seva glòria imperial; entremig d'aquests homes treballen uns altres homes ben estrebats en llur sentiment de la *real polity*, armats de totes les armes de la cultura, la força i el diner, assistits d'aquell prestigi que només dóna l'ésser ciutadà d'un imperi en eclosió i que multiplica l'eficàcia de tots els pensaments i de totes les obres.

Anglaterra sap que per ara i per molt de temps — potser mentre duri en els seus fills el sentiment de llur superioritat política i de llur missió imperial en la Història — no ha de tenir por de perdre els avantatges enormes que treu del seu domini a l'India.

Per a mirar amb confiança la situació, per a sentir-se segura a tot l'Hindostan, Anglaterra guarda un secret que no ha fallat mai sempre que s'ha repetit en el curs de la Història.

Els romans, grans mestres en l'art de dominar el món, perquè començaven per creure-s'hi destinats per dret diví, varen donar mostres en llur dominació de l'Africa de posseir del tot el secret a què alludia.

Les immenses regions que s'estenen des de l'Egipte a l'Atlàntic, de la Mediterrània a l'interior del desert, foren dominades amb un exèrcit que, entre la III Legió i les tropes indígenes auxiliars, no passava de 25,000 homes.

Divide ut imperes fou el secret que va permetre el miracle que ara els francesos repeteixen, aprofitant les diferències i divisions naturals que converteixen en un mosaic el Nord del Continent negre.

Omne regnum in se divisum desolabitur. Tot regne dividit en el seu interior serà desolat, corrobora la Bíblia, i la frase, més encara que el *divideix per a governar* dels romans, deu ésser familiar als artífexs de la projecció anglesa damunt l'India.

Sempre que poden, treballen per a dividir els naturals del país que volen conquistar o colonitzar i, després, aprofiten la divisió per a establir llur imperi. Així s'estalvien esforços, diners i sang i, per torna, fins s'estalvien d'aparèixer com opressors.

Per a imperar a l'India no els ha calgut dividir. La trobaren ben dividida i amb poca despesa li imposaren el jou del Foreign Office.

L'India, entenent amb aquest nom el conjunt de pobles de la gran península asiàtica sotmesa en una o altra forma al rei d'Anglaterra, és un món de 4.671,500 quilòmetres quadrats — és evident la gran desproporció amb el país que la regenta — i conté uns 320.000,000 d'habitants que parlen cinquanta llengües distintes.

Aquesta població està distribuïda d'una manera molt diversa. Uns nuclis formen estats de grandària i població distintes al front dels quals subsisteixen reis maharajàs feudataris de la Corona anglesa, els quals, a canvi de poder persistir en un despotisme illimitat, garanteixen a Anglaterra els serveis i els profits de la sobirania. Els altres formen províncies administrades directament per governadors. Tots junts estan representats pel Consell de l'India que hauria d'assessorar el virrei, però que aquest mou al seu gust.

Característica preponderant de les gernacions índies és la religió. En practiquen unes cinquanta, i en això rau llur força de resistència i, també, llur feblesa d'actuació collectiva. La religió més estesa és el brahamanisme que practica la resistència passiva.

L'apostolat de Gandhi va aconseguir infondre en aquesta gran massa una certa unió per a negar la cooperació al virrei i rebutjar els productes britànics. Però la cohesió dels indis brahamanistes esdevindria molt feble si es tractés d'una actuació positiva, car subsisteixen les diferències de casta i el fons de resignació i indolència que plasma l'esperit hindú i el fa presa fàcil d'una força estranya.

Dels 220.000,000 d'hindús, 40.000,000 són pàries, rebuig de totes les castes, *intocables* que ningú no pot admetre en la seva companyia, ni al treball, ni al temple, ni al riu a l'hora del bany místic. Gandhi, que defensa la independència de l'India en nom de la igualtat humana, dels drets dels indis, forçosament ha hagut de convertir-se en defensor especial dels *intocables* perquè són els més febles i els més desventurats de tots els hindús.

Però aquesta divisió dels brahamanistes no seria prou forta per afeblir-los i si una massa de prop de 200 milions d'homes es redreçava contra Anglaterra, sense altre enemic que uns milers de soldats i uns milions de captaires famolencs, el domini estrany restaria molt problemàtic.

Hi ha un altre element a l'India que resulta l'arma eficaç de la dominació anglesa. Són els musulmans, que constitueixen una massa força compacta de 70.000,000 d'homes units, bellicosos.

Pel fet d'ésser minoria, sempre estan en disposició de llençar les seves rancúnies contra la majoria a la qual acusen de molts greuges que els pobres hindús — apàtics, resignats i humils — no han pensat mai a inferir a ningú, sinó als pàries perquè són encara més febles i desventurats que ells.

Mantenint la contraposició de les dues forces en equilibri, cosa fàcil perquè els musulmans supleixen la inferioritat del nombre amb la superioritat de la valentia i la decisió, Anglaterra està ben tranquila i no augmenta gaire les guarnicions de la Península, moltes de les quals són formades pels naturals del país, escampats amb la precaució de no fer-los servir en llur pròpia contrada.

Anglaterra reserva per a les tropes blanques l'aviació i l'artilleria amb les quals pot donar en qualsevol moment un d'aquells cops decisius i ràpids que impressionen tant les imaginacions dels orientals.

Davant d'aquesta situació, el virrei pot tenir tots els miraments als líders del *Swaraj* i de la no-cooperació, pot alliberar sense condicions un cabdill tan significat com Vallabhai Patel només perquè Gandhi amenaci amb seguir el seu dejuni, i els dibuixants anglesos poden fer caricatures de la no-cooperació representant-la en forma grotesca.

Serà poc agradable per als que voldríem una preponderància del sentimentalisme i la generositat en el govern dels pobles, però és un fet que sembla fonamental en la fatalitat de les lluites polítiques.

MIQUEL CAPDEVILA

M. PINTÓ
CAMISER
ESPECIALITAT EN LA MIDA :: CREACIONS EXCLUSIVES
RAMBLA DE LES FLORS, 18
TELÈFON 18834

CUPÓ REGAL
Solament per un mes i perquè tothom pugui conèixer els nostres treballs, fem una ampliació completament gratis a tot aquell que ens trameti una fotografia i
60 cèntims en segells de Correus
CASA ROTCEN
Apartat de Correus 445
VALÈNCIA
Preus increíbles per a professionals

SOMETENISTES
Armes curtes i llargues a preus especials i facilitats de pagament
BERISTAIN, S. A.
Fiveller, 1 Telèfon 14667 · Rambla Flors, 12 Telèfon 10163

EL CINEMA

Valor de la imatge

Cap necessitat no hi havia que el cinema esdevingués sonor precisament en aquella data en què això succeí. Es tracta d'un esdeveniment que hauria pogut succeir perfectament molt abans, ja que certament la tècnica amb anterioritat a aquella data estava ja prou madura per permetre el registre sincronitzat del so. Els resultats haurien pogut ésser més o menys satisfactoris, però és aquesta una consideració tota relativa que per res no afecta els termes de la qüestió.

Una bella imatge cinematogràfica

El cas és tanmateix que el so va venir, sigui com sigui, en una data determinada i que aquesta data venia després d'una etapa que havia estat sortosament prou llarga perquè el cinema, treballant estrictament damunt les imatges, hagués tingut el temps necessari per haver pogut polir els valors visuals en prou gran escala perquè els resultats així obtinguts no poguessin ja mai més ésser negligits. La imatge havia tingut el temps suficient per afirmar-se i resistir la concurrència que un dia el diàleg podia venir a fer-li.

El cinema actual, doncs, ha recollit l'herència del cinema mut. La malura que sofrí en començar fou de curta durada i es revelà com una deformació amb la qual el cinema semblava retrogradar als seus començos ineptes. Superada la pertorbació, hem vist com l'equilibri s'ha restablert.

Res de totes maneres d'un moviment oscillatori, d'un tornar a la mateixa posició! Per això no podem sinó desaprovar aquells crítics que van per aquí dient que un bon film és aquell en el qual les paraules poden negligir-se. No hi ha res d'això. Un bon film no pot ésser sinó aquell que no comporta coses inútils i en el qual, doncs, les paraules tenen un rol eficaç. Si la morfologia d'un film d'avui és més a prop de la morfologia d'un bon film mut, que no pas ho era un film del primer any del sonor, això no vol dir pas que s'hagi fet marxa enrera, sinó que hom ha sabut aprofitar millor les coses noves, sense fer-les incompatibles amb les adquisicions d'ahir.

Les coses no han quedat igual, però molt del vell s'ha conservat. La imatge no ha perdut cap de les seves brillants prerrogatives, i tot el que podia dir-se ahir del seu valor poètic i narratiu resta avui veritable i igualment actual. Diríem, àdhuc, que les coses s'assemblen massa i tot, tan impacients estem de veure les paraules operar d'una manera més activa en la producció de l'emoció cinematogràfica. Massa les paraules són servils de les imatges i sembla que s'acomodin modestament d'una acció subalterna en lloc d'entrar en franc contrapunt amb els fets visuals i obrir així noves rutes al pensament dels realitzadors.

Sigui com sigui, no ens resta sinó constatar que la imatge continua essent l'armadura del cinema, les paraules no significant, en el millor dels casos, sinó un joc de broderia que ve a prolongar la imatge i a donar-li aquella precisió psicològica que a voltes no és prou manifesta en els termes estrictament visuals.

Per cert que és interessant recordar sempre, quan hom es refereix a l'estètica del cinema, que el mot imatge pot revestir dues significacions distintes. Hi ha la imatge visual, el paisatge de fora d'enfront nostre, copsat per la vista, i hi ha la imatge segregada per la nostra imaginació. Solament en els processos onírics i en els casos patològics pot afeblir-se aquesta distinció tan clara per tothom. Doncs bé, el cinema treu una gran part de la seva força de la síntesi d'aquestes dues classes d'imatges, talment que el subjectiu i l'objectiu, el paisatge i el pensament, es mesclen ací d'una faisó que es presta a les més emocionants temptatives capaces de deixar enrera el que s'ha fet fins ara en aquest sentit en els dominis literaris.

Les coses tal com són: narració impersonal per la qual el cinema afirma la seva voluntat realista. Les coses tal com les veu el protagonista: visió que obeeix a les més intrincades lleis psicològiques, per la qual el cinema afirma la seva voluntat simbolista. Ens trobem entre dos corrents d'imatges que en els bons films s'interseccionen amb un desembaràs que no sorprèn ningú. El realitzador obliga l'espectador a pensar a través de la *camera* i a fabricar per compte propi l'univers visual que ell li proposa.

Hem pensat moltes vegades a quin resultat literari més extraordinari hom arribaria si féssim una transposició directa de molts films. Hom hi passaria sense previ avís de la narració impersonal al monòleg interior, i no al monòleg d'un sol personatge, sinó d'una multitud de persones en nombre indefinit. Podria cercar-se una idea d'aquest resultat, llegint per exemple una certa novella de Virginia Wolff.

El que passa és que els realitzadors semblen recórrer a aquests engrescadors canvis en l'eix de l'espectacle, obeint a la llei del mínim esforç i gens preocupats d'investigar-ne les possibilitats llunyanes. Tothom entén, per exemple, per què un jove que entra en una sala plena de gent no veu tanmateix sinó una sola i única persona, la noia dels «seus pensaments» per dir-ho amb la fraseologia popular, ací tan justa. Exemples que podrien multiplicar-se infinitament i que posarien en clar aquesta funció que acabem d'assenyalar i per la qual el cinema juga sobre l'equívoc de les imatges.

Hem parlat de possibilitats llunyanes. No seria així possible, explotant aquesta confusió entre les imatges visuals i les imatges interiors, de construir films — d'acord amb l'ortodòxia freudiana — dotats de virtuts terapèutiques en relació a aquells traumes l'origen dels quals és estrictament psíquic? No volem insistir sobre un punt que surt de tal manera de la nostra competència. Sabem solament, i per això n'hem parlat, que hi ha un film: *Reunió* (abans *Reunió a Viena*), que comporta un *scenario* lleugerament inspirat en idees psicoanalítiques.

L'examen exhaustiu del tema del valor de la imatge és un treball inacabable que no sabríem sinó encetar. Hi ha sobretot un capítol, el de la imatge a la màxima potència, o sigui el primer pla, que il·lustra a meravella la psicologia de l'atenció. El cinema triomfa quan s'acomoda a la psicologia dels individus. En fer-ho, proposa als estudiosos una mina d'il·lustracions d'allò més instructives.

JOSEP PALAU

PANORAMA

L'onada de pudícia

No és solament als Estats Units on la censura es fa sentir.

El departament de Justícia i Policia del cantó de Ginebra, més primmirat que *La Veu del Vespre*, ha prohibit el film *Lady Lou* pels següents motius:

1. El film conté escenes contràries a la moral i als bons costums.
2. En el seu conjunt, té un caràcter d'amoralitat i de grolleria que no pot tolerar-se.
3. Tendeix a demostrar que la prostitució constitueix una professió envejable i altament recomanable.

Quant a *El misteri dels sexes*, ha estat autoritzat sota reserves:

1. Prohibició d'entrar a la sala els menors de divuit anys fets.
2. Canvi de títol.
3. Publicitat discreta.
4. Insistir, en la publicitat, sobre el fet que el film presenta intervencions operatòries que poden impressionar les persones sensibles.

"Wellington"

Decididament, els anglesos es dediquen als films històrics.

En l'actualitat, Victor Saville està preparant un *Wellington*—George Arliss de principal protagonista — que el té tot atrafegat en conferències amb historiadors i generals.

El film aquest només abastarà el tros de vida de Wellington marcat pels Cent Dies i Waterloo.

Però ha estat decidit pendre's algunes llibertats amb la història a fi que el Duc de Ferro aparegui més misericordiós. Així, el mariscal Ney no és afusellat, sinó que al darrer moment és salvat per la intervenció de Wellington i es refugia als Estats Units, on viu tranquil·lament encara llargs anys.

El cinema i la ràdio

A conseqüència de l'èxit dels programes de ràdio en els quals han pres part estrelles célebres, als Estats Units hi ha hagut una mica d'enrenou, i les cases cinematogràfiques han pres mesures.

La M. G. M. prohibeix als seus artistes de participar en programes de ràdio si l'emissió té lloc al mateix temps que les sessions de cinema.

La Paramount demana als seus artistes de no aparèixer a la ràdio sinó quan aquesta aparició té un resultat publicitari, però els prohibeix d'acceptar una remuneració.

Com que la Warner té estació pròpia, utilitza les seves estrelles, i permet que treballin en altres estacions a condició de cantar almenys una cançó treta d'un film de la Warner.

La Universal i la Columbia deixen en llibertat els seus artistes.

La R. K. O. també, però espera que en compensació participin en el programa setmanal organitzat per aquesta firma sota el títol *Hollywood un the air*.

La Fox prohibeix absolutament que els seus actors treballin a la ràdio.

Amplificació i reformes al Club de Natació Barcelona

La creixença persistent del Club degà de l'esport nàutic a la nostra ciutat, ha obligat els seus dirigents a efectuar una important reforma i ampliació en el local social de l'entitat. Feia ja temps que existia aquest projecte i finalment ha estat portat a terme amb tota propietat. Cal reconèixer que el Club ha reeixit plenament en els seus propòsits. Avui Barcelona pot enorgullir-se de posseeir un Club de Natació que quant a installació pot competir avantatjosament amb els seus afins de l'estranger. No es pot dir que s'hagi escatimat res. Tot fins en els seus mínims detalls dóna la impressió que s'ha fet a consciència i seguint un criteri gens mesquí. Remarquem l'àmplia sala per a desabillar-se, capaç per a 2,000 persones, acondicionada amb una perfecció tal que el més exigent no pot menys de reconèixer; i també el frontó de mides reglamentàries, que creiem destinat a donar una gran embranzida a aquest viril i noble esport de la pilota a mà, tan florent en altres temps a Catalunya i que ara es troba en plena decadència.

Amb molt de gust ens estendríem en més detalls si l'espai de què disposem ens ho permetés. No essent així, sols ens resta adreçar la nostra cordial felicitació al Club de Natació Barcelona per l'encert de les obres efectuades i fer-la extensiva també als diferents industrials que hi han cooperat.

FÀBRICA DE XARXES I FILS PER A LA PESCA
Redes Borrás S. A.
Subministradors de les xarxes del Frontó
DESPATX:
Passeig Nacional, 39
Telèfon 13719
VENDES: Mar, 78. - BARCELONA

ASTILLERS CARDONA
DE
Miquel Cardona
Construccions i Reparacions Navals
Tallers i Despatx:
Extrem Passeig Nacional BARCELONA
Telèfon núm. 10951 (BARCELONETA)

TALLERS DE FUSTERIA
VICTORIÀ CLOS
Constructor dels armaris individuals i els bancs-penjadors del departament general del vestuari
BARCELONA
Rambla Catalunya, 120 - Tel. 71173

JOSEP BERNAT
PINTOR - DECORADOR
BARCELONA
Corts, 645 - Telèfon 16686 - Bruc, 45

OBJECTES FOTOGENICS

Expressivitat de les escales

Díaz-Plaja, en el seu llibre *Una cultura del cinema*, proclama la mà com el primer dels objectes expressius amb què compta el cinema. Altrament, Jeroni Moragues ha dit que si algú volgués escriure una teoria del cinema i no sabés per on començar el capítol de la fotogènia, podria resoldre el seu problema fixant-se en el valor que tenen les escales en els films ben fets. No cal dir que si és veritat que l'expressivitat de les mans ha estat explotada, no ho ha estat pas menys la de les escales.

L'ull de l'escala de la Ballinhaus (Hamburg)

Força temps enrera, Jeroni Moragues ja ens assenyalava un film en què tot passa damunt d'una escala, més que per conveniència de l'argument, per la fotogènia i expressivitat dels esglaons, dels replans i de la barana: *Tartuf*, de Murnau. De la mateixa manera ens recordava com alguns dels millors moments de *La vida del cor*, *El capità Sorrell*, *La incrèdula*, *Les quatre plomes*, *La llei de la xurma* i *Intromissió*, tenen lloc sobre escales. Remarcava la importància que tenen les escales en *El setè cel*. I finalment s'estenia parlant del final d'*El Patriota* a base de les cames d'un home que puja lentament uns esglaons i com les célebres escales d'*El Cameraman* no sols són un accident humorístic, sinó el subratllament irònic de la impotència de Buster Keaton. Tampoc podia faltar aquell tram d'escala, recte, engolidor, per on puja l'infant orfe de la pellícula *...I el món marxa*.

De l'article de Jeroni Moragues ha passat algun temps. I les escales han agafat, potser, encara més importància. El famós tram d'escala de *...I el món marxa* l'hem vist repetit altres vegades. En el film *Una dona de Moscú* no podia ésser més calcat. El final del film *El Patriota* l'hem vist reproduït en moltes altres situacions. La virtuositat de la tècnica cinematogràfica no podia pas defugir la temptació de treure mil angles fàcils de qualsevol escala. Podia la *càmera*, en ésser al capdamunt d'una escala, deixar d'abocar-se a la barana — com fan tots els infants — per tal de mirar-la perpendicularment? Sobre aquest punt només ens cal mencionar: *Temptació* de Clarence Brown, *La dona disputada* amb Norma Talmadge, *M* de Fritz Lang i *Noies d'uniforme*. Per bé que en aquests dos darrers films més que virtuosisme és una manera immillorable d'expressar respectivament l'angoixa de la mare que espera inútilment el seu fill i la tragèdia de la noia que es va a suïcidar.

En el cinema sonor les escales han mantingut la seva posició. En els números de ball, les *girls* augmenten la seva visualitat sobre amples escales ensems que aquestes multipliquen les combinacions de la dansa. Per seguir i resseguir, marcar i remarcar, el ritme d'una música o d'una cançó, res millor que un pujar i baixar d'una escala que per si ja és una fuga de ritme (recordeu les escales d'*Orquídies salvatges*, pujades i baixades per l'art meravellós de Lewis Stone). René Clair, que mai no desaprofita detall perquè les imatges i la música concordin, en *Le Million* fa cantar tota una cançó fent baixar, als personatges, una llarga escala. En els films còmics on el baixar les escales a tomballons ha esdevingut un *leit-motiv*, ara la música pot subratllar-ho amb arpegis i escales rapidíssimes.

La magnificència troba una expressió fàcil en un bon ram d'escala d'esglaons amples. I en les pellícules d'ambient sumptuós sabem que no poden faltar-hi. La solemnitat sovint ens l'expressen en la manera greu de baixar o pujar una escala. El casament reial de *La parada de l'amor* n'és una mostra. I no oblidem que cap al final d'aquest film, llavors que la Mac Donald segueix ploriquejant Chevalier, una escala té cura de trencar la monotonia de l'inacabable trajecte. En el film *El carrer* tot ens ho fan passar davant la façana d'una casa. Es tota una *performance*. Creieu, però, que això hauria estat possible si no s'hagués donat la *casualitat* que en aquella fatxada hi havia uns quants esglaons? No molts. Cinc o sis. Però suficients perquè King Vidor hi fes una infinitat de variacions.

En films fantàstics i simbòlics i «modernistes», on la decoració vol ésser estilitzada i simple sense caure en la buidor, quina millor manera de resoldre el problema que fer escenaris amb grans jocs d'escales? Recordem les escales d'*Els Nibelungs* i de *Metròpolis*. En *Metròpolis*, a més, les escales ajudaven molt a moure les multituds que hi jugaven.

Quina millor manera de presentar un assassinat que posar la víctima dalt d'una escala i que aquesta, en caure, vagi rodolant escales avall? En els films policíacs i de *gangsters* ha estat força explotat. Robinson en *El petit Cèsar* espera per a disparar la seva arma sobre el seu enemic que aquest hagi pujat del tot l'escala d'una església. Així la seva mort serà més espectacular.

Fins i tot l'idilli que no pot faltar en cap pellícula no han deixat alguna vegada de posar-lo al bell mig de l'escala, encara que el lloc no sembli el més apropiat. Recordem *Marit i muller*.

En els films sobrerealistes l'escala pren el valor de símbol freudià de primer ordre.

I ja que sembla que hi estem posats, no podem deixar de consignar, encara que no sigui dintre de la cinematografia, que Mario de Bucovich ha fet una fotografia *inconfusible* de la catedral de Girona retratant les seves monumentals escales i deixant al capdamunt dos dits justos de paret de la majestuosa catedral gironina, la qual queda totalment fora del clixé.

* * *

Guillem Díaz-Plaja, en el llibre esmentat en començar, diu que mai no ens ha estat possible de veure una mà amb una força expressiva semblant a la que apareix en la famosa pellícula *Tempestat a l'Asia*. Diu: «Pudovkin ens la mostra amb una insistència obsessionant, creuant-hi imatges de la repressió. La mà és aleshores un signe torbador, punyent, que se'ns clava als ulls i al cervell. Aquesta mà plena de sang, teriblement expressiva de tantes coses, inoblidable!»

En un capítol sobre les escales, igual que en el capítol sobre les mans, crec que s'emportaria la palma un altre film soviètic. *El creuer Potemkin*. Les escales del port d'Odessa. I podríem repetir la mateixa cançó: «Eisenstein ens les mostra amb una insistència obsessionant, creuant-hi imatges de la repressió. Les escales són aleshores un signe torbador, punyent que se'ns clava als ulls i al cervell. Aquestes escales plenes de sang, terriblement expressives de tantes coses!»

Inoblidables! també.

RODOLF LLORENS

—Adéu, gendre. Demà ja no seré aquí.
—Hi ha un adagi que diu: no deixis per demà el que puguis fer avui.

(*Marianne*, París)

El món en què vivim
Programes instructius informatius educatius
DETALLS AVIAT

PUBLI-CINEMA
Passeig de Gràcia, 57. — Telèfon 79681
De les 3 tarda a la 1 matinada
SEIENT, UNA PESSETA
CURIOSITATS MUNDIALS
Intesessants reportatges Fox Movietone
LA TERRA DE LES JOGUINES
Dibuix Sonor Terrytone
LES PAGODES DE PEIPING
Catifa Màgica de Movietone
NOTICIARIS FOX SONORS
Notícies de tot el món
NAVEGANT PER LES SET MARS
De les aventures d'un cameraman

PER LA RADIODIFUSIO CATALANA

El magnífic esforç de Ràdio Barcelona

El problema de la ràdio

La llei de radiodifusió, darrerament aprovada per les Corts de la República, ha vingut a donar novament relleu al problema de la ràdio que a Espanya, i per conseqüent Catalunya, està plantejat com un problema palpitant, puix que la llei esmentada, en lloc de resoldre'l, l'ha complicat encara més per la manca de solidesa econòmica d'aquesta llei de radiodifusió, que ha vingut com una mena de papu esfereïdor per a les empreses i associacions privades i que al cap i a la fi és una llei que neix morta, puix que a més dels defectes i equívocs que porta el seu damunt, hi ha el tort polític que representa el fet que la llei fos aprovada l'endemà mateix de la retirada del Parlament espanyol dels diputats catalans i bascos; parlamentaris que havien presentat nombroses esmenes — l'Esquerra solament trentasis — i que foren passades per alt sense ni tan sols recollir, d'aquestes, aquelles suggerències que per llur solidesa havien d'ésser forçosament acceptades.

Es per tot això que nosaltres considerem i estimem tots aquells esforços i aportacions que provinguin, bé de la iniciativa privada, bé d'un esforç collectiu i que subsanin i rectifiquin el que el clàssic Estat espanyol mai no fa ni deixa fer.

La Primera Emissora de Catalunya

Per tant, havent estat delicadament invitats per la direcció de Ràdio Barcelona a l'acte inaugural dels nous estudis i dependències de l'entitat degana de la radiodifusió peninsular, acte que tingué lloc el dia 20 del corrent, amb assistència de les Autoritats de Catalunya i amb un relleu que bé prou ha assenyalat la premsa barcelonina i comarcal, hem visitat el nou local de Ràdio Barcelona i hem de dir que el magnífic esforç de la Primera Emissora de Catalunya ens ha deixat no solament satisfets, sinó que també plenament convençuts que a casa nostra podem *parlar* de radiodifusió i *fer-ne*.

Una visita als locals de Ràdio Barcelona serà, durant molt de temps, un desig a satisfer per part de tots aquells ciutadans que senten com a cosa seva totes les millores que es desenvolupen i reixen sota el cel barceloní.

Els nous estudis

En projectar els nous estudis de Ràdio Barcelona s'han tingut en compte dues característiques primordials a obtenir. Una, l'òptima capacitat per a una orquestra de cent executants, i l'altra un temps de reverberació d'un segon dues dècimes.

Ambdues característiques n'imposen altres dues de les quals depenen directament: el volum de la sala-estudi, i l'absorció produïda per les superfícies limitants i pels objectes continguts en ella.

Després d'un càlcul acurat han estat adoptades les mesures següents: 15 metres de longitud, 9 d'amplada i 6 d'alçada, ço que fa un volum total de 810 metres cúbics. Aquestes mesures, entre les quals hi ha la relació 2 a 3 i a 5 constitueixen les proporcions arquitectòniques més adequades per assolir una millor qualitat acústica.

Fixades les dimensions del gran estudi, el temps de reverberació o sigui el nombre de segons que calen per a la total extinció d'un so d'ençà que l'aparell productor ha deixat de produir-lo, s'havia de reduir el valor òptim fixat 1,2.

Això és assolit per mitjà d'un material absorbent estès damunt el sostre i els embans. Aquest material ha de tenir una superfície i una espessor prèviament calculades amb una certa escrupolositat, puix que hi ha el perill d'obtenir un temps de reverberació massa reduït i aleshores el so resultant resta apagat i els conjunts orquestrals perden brillantor.

Ha emprat el feltre distribuït en plafons simultàniament emplaçats, formant una superfície total de 154 metres quadrats amb una espessor de 2 centímetres. Com element decoratiu i per tal de no perdre les propietats absorbents del feltre, tota la cambra ha estat tapissada amb un teixit especial compost de cellulosa i seda, sumament porós, anomenat DAF. Ambdós materials han estat fabricats a Catalunya.

El sòl està cobert amb una espessa catifa.

Han estat suprimits tots els objectes susceptibles d'entrar en vibració. La illuminació s'aconsegueix per reflexió, amb làmpares invisibles, atès el seu doble objectiu de no causar cap perjudici a les condicions acústiques i produir una illuminació uniforme amb una mínima fatiga per als executants.

Els micròfons, suspesos directament de l'armadura de l'edificació, a fi d'evitar vibracions mecàniques, i articulats amb un sistema de balances, es poden emplaçar fàcilment en qualsevol posició respecte als executants.

Immediat al gran estudi es troba el control artístic, la finalitat del qual és combinar els circuits procedents dels micròfons tot reglant la intensitat de cadascun.

A continuació el control elèctric, que conté els amplificadors, aparells de mesura, línies microfòniques, enllaços i equilibradors.

El gran estudi es pot dividir en dos, podent cada un d'ells funcionar independentment; un amb dimensions apropiades per a un sextet, i l'altre per a una petita orquestra.

A més a més hi ha un estudi destinat a locutors i un altre a conferenciants. Es a dir: que es pot comptar amb cinc estudis de característiques diferents, indispensables al creixent desenvolupament de Ràdio Barcelona.

Donarem com dades complementàries, que totes les installacions i mobles han estat totalment ignifugats.

Un sistema d'injectors conserva l'aire fresc i pur dins de l'estudi malgrat les grans aglomeracions d'executants (cors, orfeons, etcètera).

Els micròfons emprats són del modern tipus «moving-coil», fabricats per Standard Elèctric i utilitzats universalment en els equips de radiodifusió més perfeccionats.

Uns aparells equilibradors projectats i construïts als nostres propis tallers serveixen per a compensar les deformacions produïdes per les línies telefòniques de massa llargada. Hom pot recordar la perfecció que assoliren les retransmissions fetes des d'Itàlia en ocasió del darrer campionat internacional de futbol; primera vegada que els esmentats equilibradors funcionaren.

Els equips amplificadors ocupant una cambra especial, han estat installats d'acord amb les futures necessitats d'una emissora de 60 kilowats.

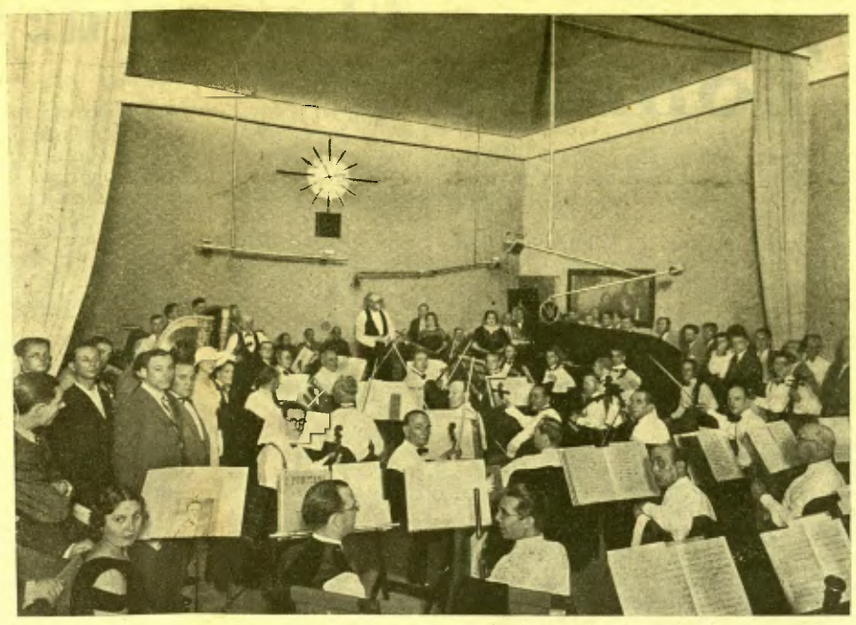

Amb el beneplàcit del president de Catalunya, el mestre Lamote i els seus músics han penjat el smoking per tal de fer més lleugera la interpretació del concert inaugural.

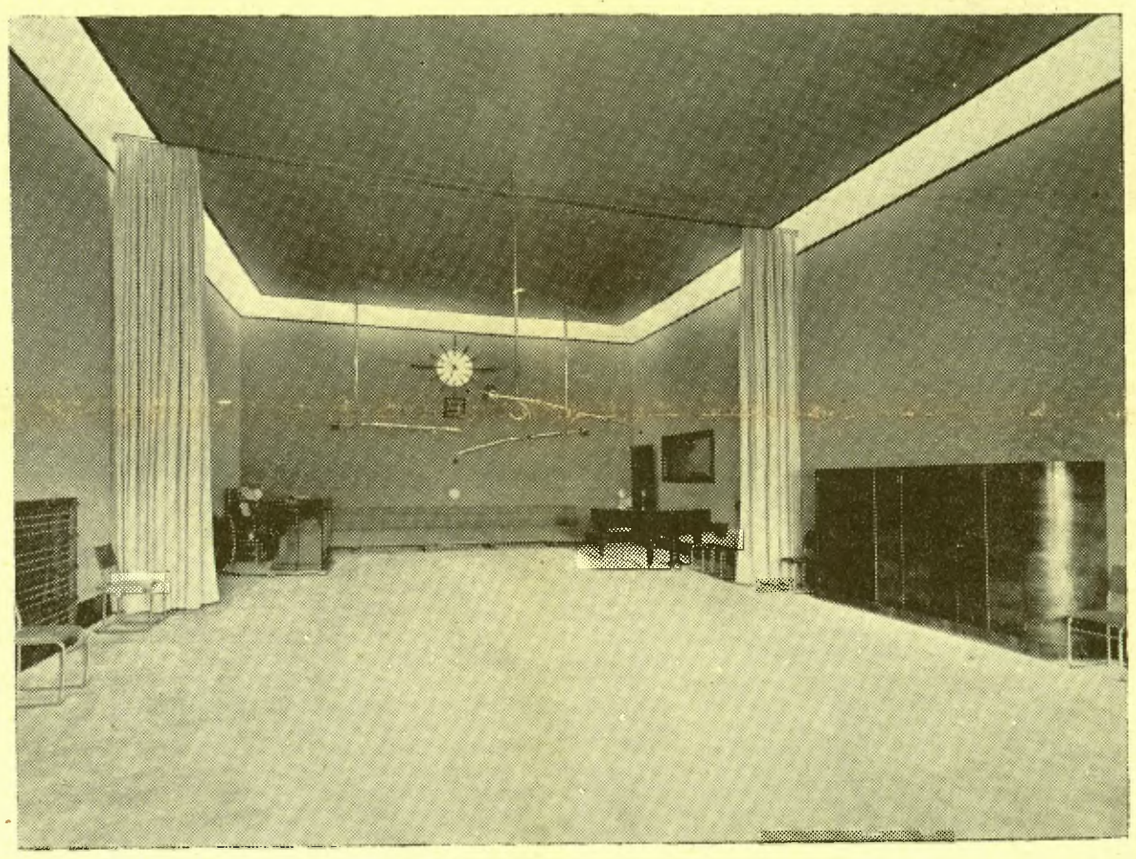

El gran estudi de la Primera Emissora de Catalunya

La nova revista de Ràdio Barcelona

E. A. J. 1, que aquest és el distintiu de la Primera Emissora catalana, com a nova au fènix, no solament ha ressorgit amb més vigoria que mai, sinó que enderrocant tot el que era vell dins l'entitat, ha plasmat també la seva obra rejovenidora amb el seu portantveu. Hem vist el primer número de la també nova revista de Ràdio Barcelona i hem sentit una autèntica joia en veure que a la llista de setmanaris catalans, autènticament catalans, hem d'anotar-hi, des d'avui, un altre nom: el de Ràdio Barcelona que des d'ara edita un butlletí que posa molt amunt la impressió tipogràfica catalana i aporta, a l'ampli estadi de la palestra de les idees i de les coses tècniques, una collaboració valuosíssima a l'intellecte de Catalunya.

Des de les pàgines de MIRADOR saludem la vella revista Ràdio Barcelona que amb els nous ropatges de catalanitat ve a omplir i enfortir els rengles de les publicacions escrites en el nostre idioma.

Les noves dependències

Algú ha dit, en visitar els nous locals de Ràdio Barcelona, que llur decoració pertany a les orientacions del G. A. T. C. P. A. C. Potser que això sigui just si és que les línies rectes i els angles acollidors i els metalls niquelats, sobre línies de color vermell, siguin decoració exclusiva i patentada dels incansables arquitectes.

Cal dir, però, sigui la que sigui la interpretació que vulgui donar-se a aquest estil, que la decoració i amoblament de l'estatge d'E. A. J. 1 és completament encertat; el despatx de la direcció, ric en el seu gust, senzill en el material emprat, és una cosa reeixida. El mateix hauríem de dir de la sala d'espera per als artistes, decorada amb tonalitats suaus que fan amable l'espera dels artistes per a llur actuació.

Del gran estudi, no cal parlar-ne, per haver-ne fet, ja, anteriorment, una ampla descripció. Mereix, però, fer una distinció especial el magnífic i ampli vestíbul de les oficines, d'unes proporcions gens comunes en departaments d'aquesta mena. Es la senzillesa la seva característica principal. Una llarga tanca de fusta amb vidres intransparents separa el que és pròpiament vestíbul, ventilat per uns amples finestrals que donen a un pati, damunt el Teatre Tívoli, del que és departament d'oficines on també donen un gran nombre de balcons oberts al carrer de Casp, cosa que fa que en aquest lloc de tanta entrada i sortida dels ciutadans nombrosos que a diari acuden a les oficines de Ràdio Barcelona i d'entrada també d'un gran nombre de funcionaris de l'administració de l'Entitat, l'aire i la llum hi entrin a dolls.

L'acte inaugural dels nous estudis i dependències

Hem deixat expressament per al final parlar de l'acte d'inauguració dels nous estudis i dependències de Ràdio Barcelona.

Amb la solemnitat que era d'esperar es desenvolupà l'acte que, com ja hem dit en altre lloc, es celebrà el passat divendres.

La festa estava anunciada per a les deu de la nit del dia esmentat. S'aplegà en aquella hora una selecta i escollida concurrència que seguí amb gran interès el concert extraordinari a càrrec de les eminents artistes Mercè Capsir, Carme Gombau i Rosaura Coma, acompanyades per gran orquestra sota la direcció de l'illustre mestre Joan Lamote de Grignon.

A l'hora de començar el concert, començaren d'arribar als estudis del carrer de Casp les personalitats invitades, les quals foren rebudes pel director general d'Unió Ràdio, senyor Ricard Maria de Urgoiti, el director de Ràdio Barcelona, senyor Joaquim S. Cordobès, i tot l'alt personal de l'Emissora.

Entre les personalitats que assistiren a la inauguració dels estudis de Ràdio Barcelona recordem entre altres, l'honorable president de la Generalitat de Catalunya, senyor Lluís Companys, amb el seu secretari, senyor Joan Alavedra; el conseller de Cultura, senyor Ventura Gassol, amb el seu secretari, Melcior Font; l'alcalde de Barcelona, senyor Carles Pi i Sunyer, amb l'oficial de Cerimonial, senyor Oller; el tinent coronel senyor Llanas Quintillà, que ostentava la representació del general de la divisió, senyor Domènec Batet; el doctor García Banús, en representació del rector de la Universitat Autònoma, doctor Bosch Gimpera; el comandant dels mossos d'esquadra, senyor Pérez Farràs; el comandant de l'aviació senyor Díaz Sandino, amb altres caps i oficials d'aviació; el diputat a Corts Tomàs i Piera; els diputats del Parlament de Catalunya, senyors Companys (J.), Farreres i Duran i Tauler; el diputat a Corts i exalcalde de Barcelona, senyor Jaume Aiguader; el cap dels Serveis d'Aeronàutica de la Generalitat, senyor Canudes; Lacoma, vicepresident de Ràdio Asociació de Catalunya; Castrillón, cap de Telègrafs; Rafael López de Haro; Junyent, secretari de Ràdio Terrassa; Vidal Prats, de Ràdio Badalona; Cases Vell, de Ràdio Terrassa; Vicenç Colomer, de Ràdio Sabadell; Joaquim Muntaner, de Ràdio Vilanova; Nadal i Blanch, president del Sindicat de Periodistes Esportius; André, director de Standard; Ariet, director de Filmòfono; Pérez de Rozas (M.); Agrupació Catalana de Ràdio Emissores; Federació Catalana de Rugby; Angel Pestaña; doctor Fontserè, director del Servei Meteorològic de Catalunya; Roc Boronat, Comissari de Beneficència, i molts d'altres que farien aquesta llista interminable.

Trameteren llur adhesió els consellers de Finances, Governació i Treball, senyors Martí Esteve, Dencàs i Barrera respectivament, i l'Associació d'Empresaris d'Espectacles Públics, entre altres nombroses i importants entitats i corporacions.

Donaren major lluïment a la festa un gran nombre de formoses i distingides dames.

Adreçaren la paraula pel micròfon el senyor Sànchez Cordobès, director de Ràdio Barcelona, que expressà la seva satisfacció pel fet que les més altes autoritats de Catalunya honoressin amb llur presència l'acte que s'estava celebrant. Acabà el seu parlament posant l'emissora Ràdio Barcelona al servei del Govern de Catalunya, que és — digué — posar-la al servei de Catalunya i la República.

A continuació féu ús de la paraula el senyor Tomàs i Piera, del Comitè d'Orientació de Ràdio Barcelona. El seguí en l'ús de la paraula l'alcalde de Barcelona, senyor Pi i Sunyer, que posà de relleu l'esforç de Ràdio Barcelona i es congratulà que la radiodifusió catalana es desenvolupés pròsperament i s'aparelli amb els esforços i els avenços estrangers.

Finalment parlà el President de Catalunya, senyor Lluís Companys.

Per haver-se donat importància política a les paraules pronunciades pel senyor Lluís Companys, president de la Generalitat de Catalunya, no podem estar-nos de publicar íntegrament i textualment la seva allocució.

Discurs del President de Catalunya

«Poble de Catalunya: Jo voldria en aquests moments, en nom del Govern de la Generalitat, ésser la veu de tot el nostre poble. Voldria també que el nostre poble es sentís satisfet de la gestió realitzada pel seu Govern. Tot el que nosaltres hem fet, tots aquests moments que el Govern ha passat, podeu estar segurs que el Govern ho ha fet pensant sempre en la llibertat de la nostra terra i en la grandesa de la República.

Potser algun dia — condició d'homes és equivocar-se — ens equivoquem; tal vegada algun dia no tinguem l'assistència del poble; però si això succeeix, el poble pot estar segur que en els nostres actes, en els nostres pensaments, no haurà faltat mai la serena intenció de defensar, sigui com sigui, la dignitat de la nostra terra.

Tingueu la seguretat que mentre jo ocupi aquest lloc, i crec que el que em succeeixi o els que després de mi vinguin faran el mateix, mai no es doblegarà en les nostres mans la dignitat de Catalunya i la República.

Adéu, poble català. Jo voldria que en aquesta salutació hi anés també una abraçada per a tots vosaltres.»

Una ovació coronà les últimes paraules del President de Catalunya, com també foren molt aplaudits els oradors que el precediren davant el micròfon.

Després del discursos continuà el concert i les autoritats i invitats visitaren les dependències de Ràdio Barcelona i seguidament foren obsequiats amb un esplèndid lunch. En resum, una simpàtica i ben organitzada festa que deixarà un bell record a tots els assistents.

Des de les nostres pàgines, felicitem i encoratgem Ràdio Barcelona, desitjant-li una pròspera actuació.

Les artistes Mercè Capsir, Rosaura Coma i Carme Gombau amb les autoritats i la direcció de Ràdio Barcelona en el concert inaugural dels nous estudis

Les autoritats catalanes brindant per la radiodifusió catalana

LES LLETRES

ELS 79 ANYS D'UN SAVI

Ferdinand Tönnies

El que consagra la seva vida a la recerca de la veritat ha de tenir la força d'estar sol. Tota la vida entera del sociòleg alemany Ferdinand Tönnies, que avui, 26 de juliol, compleix els seus setanta-nou anys, ens demostra aquella veritat.

En 1887 publicà la seva obra genial, *Gemeinschaft und Gesellschaft* (*Comunitat i Societat*), que havia de convertir-se més tard en el llibre bàsic per als estudis sociològics a Alemanya.

Aquest estudi, el projecte del qual havia estat presentat com a tesi doctoral, sis o set anys abans, a la Universitat de Kiel pel jove estudiós de vint-i-sis anys, passà gairebé del tot incomprès i sense eco. No fou fins vint-i-cinc anys més tard, en 1912, que es publicà una segona edició d'aquest llibre important.

Durant el període final de la guerra i els anys de la postguerra, algunes idees sostingudes per Tönnies en el seu llibre restat tant de temps desconegut, havien d'assolir una gran popularitat. Oswald Spengler proclamava amb gran soroll, en el seu llibre sensacional *La decadència d'Occident*, idees que el savi de Kiel havia publicat desenes d'anys abans, però sota una forma més objectiva i molt més profunda. Però Tönnies, que sempre havia mostrat la més absoluta i sobirana indiferència pel que fa a la glòria entre el públic i a la seva carrera, no es deixà enlluernar per l'acollida entusiasta dispensada a les seves doctrines i traçà entre ell i el culte a la comunitat, esdevingut de moda, una línia de separació clara i profunda. Es trobava, una vegada més, tan sol com en aquella època en què el seu llibre era desconegut i incomprès.

Durkheim, el gran sociòleg francès, considera que les expressions *Gemeinschaft* i *Gesellschaft*, que provem de designar amb les paraules *comunitat* i *societat*, són intraduïbles. En efecte, és molt difícil de fer comprensible la comparació d'aquests dos mots en una llengua llatina.

Tönnies creu que hi ha dues formes de vida en comú diferents i contradictòries.

En la primera, que ell anomena *Gemeinschaft* (comunitat), hi ha adhesió, malgrat la separació ocasional; en la segona, que ell anomena *Gesellschaft* (societat), hi ha essencialment separació, malgrat una adhesió ocasional i passatgera.

La societat es crea un dia a conseqüència d'un càlcul objectiu i desillusionat. Ha de perseguir un cert fi i pot ésser dissolta a grat dels seus membres.

Ben diferentment, la comunitat no pot ésser fundada i dissolta a voluntat, i els seus membres no estan units per un interès passatger i superficial, sinó per un sentiment més profund. El seu tipus més pur és la unió de la mare a l'infant; és a dir, una relació en la qual hi ha un procés biològic bàsic, i la separació és un fenomen secundari.

Tönnies creu que el desenrotllament històric significa, cada dia més, el bandeig de la comunitat per la societat, i que la victòria d'aquesta progressant incessantment és el destí del món modern. L'individu pot plànyer-se de la destrucció, ocasionada per aquest fet de la vida en comú; però és insensat i illusori de voler-se revoltar contra aquesta tendència de la vida social. Encara que Tönnies doni una descripció exacta i plena d'amor de les diferents formes de la vida en comú, creu que hem de tenir la força d'aprovar i seguir el destí que ens marca la societat.

Es comprèn, doncs, per què Tönnies traçà una línia de separació talment marcada entre ell i els romàntics que es dedicaven a mirar el passat.

El mèrit de Tönnies és d'haver-nos descrit d'una manera molt detallada la societat en les seves manifestacions econòmiques, socials, jurídiques i espirituals i en les seves relacions envers l'Estat. Per a una àmplia informació sobre les seves doctrines, recomanem el discutit llibre *Ferdinand Tönnies et la sociologie contemporaine en Allemagne* (editat per Alcan, París, 1933).

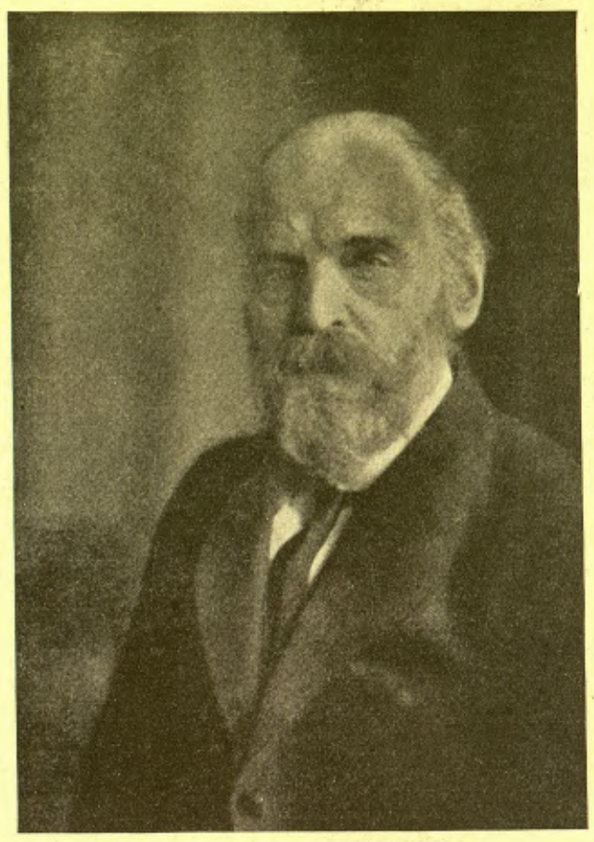

Els exàmens de Tönnies no són gens teorètics, sinó sobretot empírics. Per això té una predilecció envers l'estadística i ha publicat una sèrie d'exàmens estadístics del més gran valor.

Entre els pensadors de l'època moderna, és Thomas Hobbes el que més atractiu ha exercit sobre ell. Al savi de Kiel es deu no solament l'excellent llibre *Vida y Doctrina de Tomás Hobbes* (*Biblioteca de la «Revista de Occidente»*, Madrid, 1932), sinó també la descoberta d'algunes obres del gran filòsof anglès.

Com que en un curt article no és possible de parlar de totes les múltiples obres de Tönnies, només esmentarem que *El desarrollo de la cuestión social* ha estat publicada a Barcelona (*Colección Labor*, n.º 116).

Encara que Tönnies no ha recercat mai els honors, més d'un homenatge li ha estat atorgat. En 1906 fou nomenat membre corresponent de la Societat de Sociologia de Londres, i una distinció per l'estil va rebre per part del Japó. A més a més, Tönnies és, des de fa molts anys, president de la Societat Alemanya de Sociologia, càrrec que ja exercí en 1908, quan fou fundada.

Però mai, ni en l'època en què la seva obra fou celebrada per tot el món científic, no sortí Tönnies de la modèstia que és la nota destacada del seu caràcter. Perquè Tönnies no solament és un dels més notables pensadors del nostre temps, sinó que és també un exemple vivent de la grandesa humana.

FRITZ PAPPENHEIM

El model de la Hiparxiologia

El gran poeta Plató va fer escriure damunt de la porta d'entrada de l'Acadèmia on ell ensenyava filosofia, un lema que deia: «No entri aquí el que ignori la geometria.» Aquest avís, que sembla el que hom posa a l'entrada de les cases en construcció, que diu: «No entreu si us plau», sempre m'ha fet l'efecte que demostrava que Plató sabia tanta geometria com jo, que no en sé gens ni m'interessa saber-ne perquè no n'he de fer res ni ganes.

En efecte, suposem que Plató ensenya l'orella, perquè si s'hagués fixat que la filosofia, i la seva potser més que cap, que és tota humanitat i poesia, no sols no té res de matemàtica, sinó que és el contrari de la matemàtica, no s'hauria entretingut a espaterrar els seus deixebles fent-los alçar i acotar el cap sota la llinda de la porta decorada amb aquelles paraules, que si no eren una ironia, perquè ja sabem que Plató era la ironia en persona, no passaven d'ésser pures lletres i música celestial, que no sols no tenien res a veure amb el que s'ensenyava allí dintre, sinó que en podien dificultar a bastament l'aprenentatge.

Que Plató, en els seus diàlegs basats en la gràcia i l'harmonia més altes que hom coneix i pot conèixer, parla llargament de geometria, omplint-se'n la boca i llepant-se'n els bigotis, no es pot negar, però tampoc es pot negar que la geometria portada al rigor científic absolut és la mort de la vida estètica, com ho demostra manta producció artística moderna feta amb totes les regles i tots els compassos. El que hi ha és que el gran Plató, aquest home que no podia dir una paraula que no l'embaumés de poesia, perquè no sols és el més poeta dels filòsofs, sinó que va ésser més poeta que molts poetes, parlant de geometria li posava l'ànima d'aquell encís que ell sabia posar a totes les coses i la feia empassar als seus deixebles com a bresques, perquè omplia cercles i circumferències amb el seu alè de tenor d'òpera grega, com els infants omplen d'alè que els fa olor de niu, les bombolles d'aigua i sabó que envien a l'aire per seguir-les amb els ulls, tal com els deixebles de Plató seguien amb l'esguard els cercles i les circumferències que el mestre els feia entrar per les orelles, untant-les amb paraules de mel, perquè el que els deia els entrés millor, de la mateixa manera que les paraules fan menjar als malalts.

La gràcia i l'harmonia de Plató no va ésser portar la geometria al pensament, ni portar el pensament a la geometria. La gràcia i l'harmonia de Plató va ésser el seu geni feliç, nascut expressament per coronar d'art la ciència grega, perquè essent la ciència filla d'aquell país d'artistes, únics al món, el premi més gran que la pàtria li podia concedir era una corona artística que Plató va teixir i forjar amb el llor i l'or d'aquella terra, que fins per religió va tenir una concepció artística, que és la més artística que hom ha conegut i pot conèixer.

Supeditar la filosofia a la matemàtica és, ha estat i serà no sols dificultar, sinó que quasi podríem dir impossibilitar el progrés de la ciència universal o Hiparxiologia com l'anomenem nosaltres. La ciència universal no sols no té ni pot tenir per model ideal la matemàtica, sinó que el té de tenir en el contrari de la matemàtica. La matemàtica és una ciència buida i la Hiparxiologia o ciència universal és una ciència tan plena que no ho pot ésser més, i per conseqüent només pot imitar una ciència tan plena com un ou. El model apropiat per la ciència universal és indubtablement la física, aquesta ciència prodigi dels nostres temps, com les matemàtiques ho van ésser dels temps antics. Aquesta ciència que avui ja ha tret tantes branques com ciències positives i provades posseeix i coneix la humanitat agraïda.

Tots sabem que les matemàtiques no són més que les ciències auxiliars de la física. La filosofia, doncs, no pot pendre mai per model, encara que només fos per aquesta raó, la ciència auxiliar. Té de tenir per model la ciència mateixa.

Que els físics estudiïn, estimin, admirin, adorin i venerin les matemàtiques, es comprèn i és més que natural, perquè les necessiten com el pa que mengen. Branques tan importants de la física com l'astronomia i la mecànica no haurien pogut fer ni la meitat del que han fet, si no hagués estat l'auxili poderós i gegantí de les matemàtiques, que tots sabem que per l'astronomia han fet més que el mateix telescopi. Copèrnic, que no el coneixia i es tenia de refiar del càlcul, diu que es mirava molt poc el cel, i si se l'hagués mirat massa potser no hauria endevinat el que va endevinar. Newton, tant era que se'l mirés com que no se'l mirés, i Leverrier, en plena època del telescopi, no se'l va voler mirar mai ni amb telescopi ni sense, per la senzilla raó que es dedicava a estudiar les estrelles que no es veien ni amb el telescopi. Hem llegit que quan els telescopis van esdevenir prou potents per poder veure el planeta Neptú que ell havia descobert per càlcul, no se'l va voler mirar.

Els físics van tan segurs de la fidelitat de les matemàtiques que ja treballen a ulls clucs.

En canvi, nosaltres els filòsofs faríem riure si ens entretinguéssim a fer números i pendre mides, lliurant-nos als càlculs matemàtics. Ultra la nosa que aquests càlculs ens farien, les matemàtiques tenen l'inconvenient gravíssim de matar la vida de les visions, com hem vist que mataven l'ànima de l'obra d'art. Ni els números ens poden dir res, ni el punt matemàtic, que comença per no existir en la realitat, ens pot explicar res de res. Nosaltres els que ens dediquem en cos i ànima a la filosofia, o ciència universal, només ens podem interessar pel que existeix. La ciència universal, que com també sap tothom és la nostra ciència particular, té per objecte estudiar tota l'existència coneguda: *iparjos* en grec vol dir existència i *logos* tractat.

Nosaltres volem que les coses no sols tinguin cos, com les de la física, sinó que volem que tinguin ànima, que, com diu el nostre Xavier Llorens, definint-la definitivament, és l'esperit unit al cos. Els números i els punts no tenen ni cos ni ànima. L'ànima no és un número com deia Pitàgoras, ni és un punt com diu Leibniz amb les seves mònades.

Vici capital i essencial de la ciència universal o filosofia ha estat copiar o voler copiar de les matemàtiques. Ha estat l'ideal de la immensa majoria de pensadors filòsofs de totes les èpoques i de tots els països, àdhuc del nostre Ramon Llull, i és una de les principals causes, com dèiem i repetim, de l'endarreriment palès de la Hiparxiologia. Tot el que les matemàtiques tenen de positiu per la física, ho tenen de negatiu per la filosofia. Els avantatges que tenen per la física esdevenen inconvenients per la filosofia. L'agraïment que els físics han de tenir a les matemàtiques durarà sempre per anys que visquin. En canvi, nosaltres els filòsofs, deixant de banda que ens fan nosa i ens desorienten, ens costarà molts anys i potser segles d'oblidar que la matemàtica va buidar de contingut la ciència filosòfica. Que les ciències físiques imitin, si volen, les matemàtiques. Nosaltres ens hem de limitar a imitar les ciències físiques.

Es clar que es comprèn de seguida que els filòsofs es deixessin enlluernar per l'aritmètica i la geometria, que van brillar i esclatar arribant a la perfecció clàssica quan la ciència física encara havia de nàixer, i hom s'explica que les volguessin pendre per model; però ara, als nostres dies, que la física ha arribat a crear el model concret de la ciència concreta, esdevenint gloriosament el tipus definitiu del classicisme científic, la filosofia ja no es pot entretenir en imitacions de ciències que no contenen ni l'esquelet de l'anatomia.

FRANCESC PUJOLS

VARIETATS

L'art i la vida

Interviuat per André Rousseaux, Jean Giraudoux, l'escriptor del qual es parlava en aquesta mateixa pàgina la setmana passada, ha dit:

«Estic ben convençut que l'activitat literària és un repòs de la vida. L'experiència que s'adquireix en un ofici no passa a la vida literària, la qual, d'altra banda, no en té necessitat. Vegeu com Montaigne ha viscut poc, sobretot si hom pensa en les prodigiosos existències del seu segle; no per això la seva vida intellectual deixa d'ésser una de les més esteses i de les més profundes que s'hagin manifestat mai. Vegeu Racine: es pot dir que coneixia la vida quan escriví *Andròmaca*, l'obra seva que potser conté més judicis morals?

»Crec que el seny comença a l'edat d'un any. Els jocs són jugats des del naixement, pel que fa al do de l'artista. L'experiència literària és una experiència innata, sense relacions amb la vida. En certs éssers hi ha una mena de veritat que els fa descobrir el moviment de les ànimes.»

Leconte de Lisle

La collocació d'una placa commemorativa del poeta Leconte de Lisle, bastant oblidat ja, dóna ocasió a Jacques Bainville per a parlar una mica d'aquell traductor dels poemes homèrics que, fugint de la fadesa acadèmica, caigué en l'extrem oposat: tan convencionals com les traduccions de Delille són les de Leconte de Lisle, eriçades de lletres sobreres en els mots grecs per a donar així un caràcter més primitiu i saborós a les seves versions. Qui, avui dia, trobaríem que les llegeix?

Bainville no insisteix en el traductor, sinó que estudia el poeta, i, abans, com de passada, alludeix Delille. Tots dos, aquest i Leconte de Lisle, diu, han posat una *ménagerie* en vers: la de Delille és plena d'animals domèstics, la de l'altre és rica en feres salvatges.

«Quin ha estat l'error de Leconte de Lisle? Cercar temes originals i creure que aquesta originalitat era poètica. L'estranyesa és hostil a la poesia. El Gènesi polinèsic i el gran Taaroa no renovellaven el vers francès. No eren sinó una mascarada de la història de les religions.

»En un llibre bellíssim (*Villon i els temes poètics de l'Edat mitjana*), Italo Siciliano mostra que Villon s'acontentà de rependre els motius que s'arrossegaven des de feia segles i que tots els lírics havien versificat abans que ell. Es va conformar amb l'ús i va fer coses sublims amb banalitats. Es això el veritable secret dels grans poetes i, com diu Siciliano, llur màgia.»

ELS LLIBRES

Tarongerars, poesies de William F. Stirling

En aquest petit volum de poesies, fetes algunes en castellà, tenim una altra manifestació de l'interès que comencen a sentir per Espanya i les seves coses els artistes britànics, seduïts per la llum, els colors vibrants i el moviment, menys prosaics, d'aquest país.

Potser hauríem d'agrair la publicació de l'obra de Stirling als espanyols Ramón Pérez de Ayala i Federico García Lorca, en el sentit que el primer ha pogut estimular l'autor amb el seu patronatge i ensems

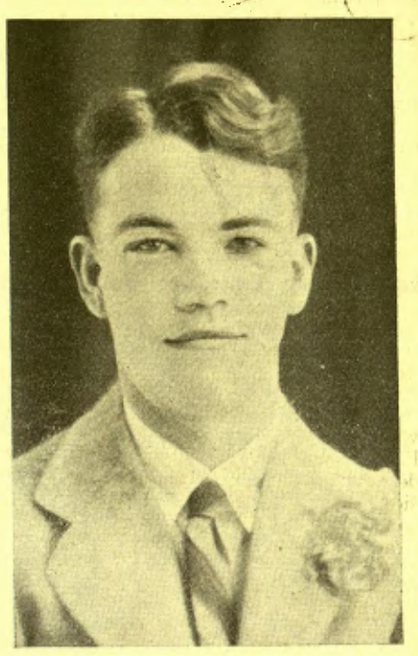

W. F. Stirling

aprovació, i el segon perquè es veu ben clar que les seves *feèriques* poesies han servit d'inspiració al poeta de qui parlem.

Les ratlles d'aquests versos mostren una sensibilitat — purament celta — i una precocitat molt poc corrents, per bé que el contingut en alguns casos no mereix la bellesa de la seva estructura poètica.

Les poesies escrites en castellà, com *Seguidilla* i *El Mar*, donen proves dels poders lingüístics dels jove autor i al mateix temps resulten un experiment bonic i interessant, així també la versió anglesa d'un dels més coneguts passatges de Calderón.

Ens agrada molt la poesia *Mosaics*, inspirada en els jardins del Generalife, que és una evocació molt intelligent i penetrant de les glòries de la Granada antiga; fa recordar perceptiblement l'evocació de Falla. comparació que per força arriba a ésser un elogi.

El pròleg de Ramón Pérez de Ayala, en forma de poesia dedicada *A un joven poeta*, està molt ben escrit en aquest estil una mica cínic del distingit poeta-ambaixador. Reproduïm uns versos:

La humanidad parece una estampa
que al propio Goya desconcertaría.
Todo se lo lleva la trampa.
¿Qué será de la Poesía?

Per acabar, Stirling fa un elogi dedicat a Espanya, «país de somnis»:

Adéu! Els tarongerars daurats han passat
[més enllà
dels núvols del Temps, i solament una me-
[mòria de somnis
hi queda. — Magnífica terra de somnis,
adéu!

Creiem que *Tarongerars*, que ha estat presentat en una edició força bonica i econòmica, tindrà l'èxit que mereix, per la seva bellesa d'expressió i també per l'esforç que ha fet i el bon gust que ha tingut el seu jove autor escocès.

D. R. DARLING

Viatges Marsans, S. A.
Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA
Viatge en autocar Pullman a **Suïssa, Alemanya, Itàlia i França** amb motiu de la Passió a
OBERAMMERGAU
Dotze dies de delicioses vacances per
720 ptes. tot comprès
Pròxima sortida: 31 de juliol. - Ultims dies d'inscripció

RICINO GOLOSO DELICIOSO PURGANTE

Acaba de sortir el número 5 de la Revista
CINEMA AMATEUR
Articles de Eusebi Ferre, Josep Palau, Jeroni Moragues, Domènec Giménez, F. Gibert, Josep Aymerich, Joan Roig
CONCURSOS - BIBLIOGRAFIA - CONSULTORI
30 magnífics gravats
Preu: 1'50 pessetes
ADMINISTRACIÓ I VENDA:
LLIBRERIA CATALONIA
3, Ronda de Sant Pere, 3
Telèfons: 12456 i 11147

LENDING ANGLO AMERICAN LIBRARY
FONTANELLA, 10

GUTENBERG, S. A.
Fàbrica de maquinària per a les Arts Gràfiques
Agullers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

LES ARTS I ELS ARTISTES

Revisió de pintura

Unes paraules del nostre article de la setmana anterior, en les quals parlàvem del *quadret* amb el to despectiu significat per la lletra cursiva, i on així mateix s'al·ludia la seva sobreproducció, han motivat la redacció d'unes cartes, a nosaltres dirigides, que contenen per meitats una mica d'ira i una mica d'interrogant.

La magnitud de la qüestió deixada entreveure fa vuit dies, i el suport que li dóna l'especial interès de les comunicacions que hem rebut, ens fa trencar per primera vegada el costum establert de no respondre a res que no obeeixi a quelcom demanat o bé d'un tema palpitant d'actualitat.

La qualitat infinitament repetida

Bé, senyors comunicants, devem estendre l'explicació pretesa i a tal fi permeteu-nos començar per dir que la cultura pictòrica creada per l'assequibilitat del *quadret* és l'autèntic perill amb què compta l'art català contemporani.

L'impressionisme, l'admirat, el formidable impressionisme, en arribar a ésser falsament entès per molta gent, ens ha dut ací on som i ha parodiat tristament l'eficàcia políglota dels manuals que posen en condicions de parlar l'anglès en quinze dies.

El cultiu dels valors que l'impressionisme posà damunt la taula com a prevalents, ha mobilitzat legions senceres, sense cap base artística, que mancades totalment de l'esperit que preconitzaven els homes del 1870 i oblidant tota la tesi pronunciada al mateix temps, s'han vist amb cor suficient d'anomenar pintura el que tot al més no arriba a ésser sinó una vulgar activitat més o menys sentimental.

L'impressionisme, com el simbolisme literari, exponents de reaccions, va donar pas al tumulte dels que van creure arribada l'hora d'agafar el cel amb les dents tot amagant ineptituds integrals. I això que, recaigut en un país on totes les expansions particulars van controlades per un sentit de la raó i del ridícul, s'hauria apagat per si sol, com així succeí, depositat a casa nostra, on l'eufòria del clima ens dóna una immensa opció a les genialitats de tota classe, s'ha convertit en un viver inacabable de pintura que tendeix, s'entén en pretensions, a emular les personalitats més autèntiques. Una bona prova del darrerament exposat és la sèrie de cops baixos que parteixen dels cenacles «genialistes» dirigits cap els grups que constitueixen la nostra primera línia.

Concedint, no ens queixaríem del fet de l'activitat febrosa que ho vol anorrear tot, sinó de la manca de ponderació essencial que és la que encén la batalla i la que dóna, a la pintura que ens referim, un to de rebel pauperisme.

Nosaltres, que creiem distingir-nos per l'actitud presa de parlar solament del que té o compta amb possibilitats de tenir valor per a formar l'hora artística catalana, hem silenciat invariablement tot el que s'ha anat produint en aquell sentit i ens decidim a sortir-ne comentaristes en el moment apropiat en què l'esmortuïment estival i l'ocasió d'unes cartes ens han fet creure en la certa necessitat de fixar una posició.

A través de la nostra crítica setmanal hem anat servint el poder de la pintura actual, la importància de la seva qualitat, l'immillorable pla en què està situada. Aquest mateix desig de voler fer prosperar és el que ens empeny a haver d'adoptar una absoluta intransigència davant tot el que de nociu o simplement poca-solta acompanya l'ascendent marxa de les vint o vint-i-cinc figures que componen el nostre gran conjunt.

No hem blasmat de res intangible. Ens hem referit als que de dret reclamen un camí lliure i hem assenyalat, això sí, l'enorme perill de la pintura intranscendent a base de les següents particularitats: el fàcil proselitisme adquisitiu, la guerra de la fam amb què pot situar la pintura bona, a la qual pot negar el dret d'anar omplint parets barcelonines degut a la seva superior necessitat comprensiva i al seu major preu, una altra per la probabilitat de fer capitular un bon valor, temptat de la facilitat de venda. Darrerament, pel precedent i per venir a treure homogeneïtat.

No pretenem un retorn a anys pretèrits, quan al pintor se li requerien insubstituïbles principis d'acadèmia, com en l'art oficial francès del 1800; el que sí reclamem, per la glòria començada a perfilar, és un mínim examen de consciència artística que faci obrir els ulls definitivament als que pintant perden el temps, el fan perdre als altres i, sense voler potser, els seguen l'herba sota els peus.

ENRIC F. GUAL

Publicitat racional

No és l'enciclopedisme el que caracteritza el nostre temps, sinó l'especialització. No és l'idealisme creador, sinó la *standardització*. No és l'actitud retinguda i malaltissa del romanticisme, sinó la força atlètica, la remembrança dels jocs olímpics, l'admiració per la joventut i la força. Es el XX el segle de l'aviador, de l'automobilista, del mecànic.

L'idealisme actual, si n'hi ha, consisteix a batre un rècord. La poesia, el teatre, la literatura, els conceptes filosòfics i les qüestions estètiques, les discussions d'idees, no són pas cosa per a les nostres joventuts.

Els artistes creuen fer bé prescindint del mètode allegant la seva independència; les ciències més conreades són les positives i les arts es mecanitzen.

La figura simbòlica del nostre segle no és però ni l'Apolló de Belvedere, ni el Discòbol, ni el Pensador de Rodin.

La veritable figura simbolitzant el nostre segle XX, la constitueixen aquests *robbots* que algunes cases, grans constructores, presenten de tant en tant amb objecte de fer propaganda.

Es l'home construït amb coixinets de boles, bieles, engranatges i pistons. No és la figura de belles proporcions i formes sostenint-se en una posició estàtica i eterna damunt d'un sòcol. Es la figura dinàmica, que es mou impulsada per la guspira elèctrica o pel motor d'explosió. Es aquest dinamisme el símbol del nostre temps; és el domini que l'home té del mar, de l'aire i de la terra. Es l'anullació de la distància per mitjà de la ràdio i de la televisió, per les ones impulsades per la descàrrega elèctrica.

Es aquest esperit de mecanització, de *standardització* i de supeditació de les arts i les ciències al valor numèric.

Es aquest esperit d'adaptació de tota ciència i tot art a les necessitats industrials.

Veiem ciències abstractes, tan abstractes com la psicologia, que al segle XVIII era ciència purament filosòfica, i avui ofereix aplicacions pràctiques a les indústries i dirigeix les activitats humanes. La ciència psicològica s'ha volgut alliberar de la filosofia convertint-se en factor d'experimentació i prenent el nom de psicotècnia.

Es una ciència incipient que ofereix grans promeses tot i les realitats que ja exerceix, impulsant la producció per mitjà de seleccions temperamentals dels individus, dirigint l'economia dels moviments de l'obrer per l'aprofitament racional de l'espai o atenuant dificultats llumíniques que retarden l'execució, etc.

Ofereix facilitats per a l'estudi de llengües i presta la seva aplicació pràctica a les activitats pedagògiques, biològiques, polítiques, socials, artístiques i econòmiques.

Dirigeix l'aplicació de l'home al treball, a l'estudi, a l'art o a l'esport.

La psicologia, avui, és la ciència mentora de tota activitat de relació humana. I com que aquesta activitat mai no havia estat tan intensa com ara, d'aquí ve que puguem considerar la psicologia com a ciència característica del nostre temps. Ella és el llevat amb el qual s'han de pastar les humanes organitzacions modernes, no enciclopedistes com del segle XVIII, ni romàntiques com del XIX, sinó pràctiques i especialitzades com del segle XX.

Una de les ciències més modernes, més vastes i que més requereix estar refosa amb la psicotècnia, és la ciència publicitària, millor diríem, amb un mot compost i no massa bonic, la psicopublicitat.

Perquè la publicitat que fem per mitjà de la premsa, la ràdio, l'espectacle, etc., tingui eficàcia, cal abans que res que el dirigent d'ella conegui bé els ressorts reaccionals dels individus als quals es dirigeix.

Requereix en el dirigent una especialització tal i un esperit tan pràctic, que un enciclopedista o un romàntic, cada u per unes raons diferents, hi fracassaria.

Cal veure només l'extensa bibliografia que actualment existeix i el nombre de revistes especialitzades que es publiquen tractant el tema de la psicopublicitat.

Anglaterra, Alemanya, França, Estats Units, Austria, Dinamarca, Holanda, Finlàndia, Suïssa, Polònia, Rússia, Noruega, Japó i altres nacions encara, compten amb les seves revistes tècniques i les seves obres especialitzades en publicitat científica. Catalunya, però, no fa pas un paper massa migrat al costat d'aquells països, ja que ella sola edita tres de les quatre revistes publicitàries que es publiquen a la República Espanyola.

Recentment acaba de veure la llum, elegantment presentada i en format *standard*, la revista mensual *Publi-Graf*, òrgan de l'associació barcelonina Publi-Club.

Aquesta entitat està preparant-se per a la celebració del pròxim Congrés Continental de la Publicitat, que tindrà lloc ací el mes d'octubre, el qual promet revestir una gran importància a jutjar per les adhesions que es van rebent.

Una bella obra publicitària

No han transcendit encara al gros públic la importància de la labor publicitària i l'increment científic que va adquirint al nostre país.

Suara, un esforç magne degut a l'aplicació pràctica i constant de més de vint anys d'especialització, ha cristallitzat en l'edició de l'obra de Pere Prat Gaballí, actual gerent d'una important agència de publicitat.

Publicidad racional és l'obra més completa que sobre el tema s'ha publicat a Espanya i en ella es posa de manifest la importància d'aquesta ciència moderna que arriba a influenciar tant els costums del públic, elevant-los, que bé és pot dir que constitueix una ciència pedagògica.

Les necessitats d'expansió comercial, amb les seves campanyes de publicitat que suggereixen desigs de confort, d'higiene i de benestar, han determinat reformes en els costums. Mirem sinó l'increment de l'ús del dentífric, de locions capillars, la desaparició de la barba, el sanejament i millores de la llar, que hem tornat més confortable i més pulcra, dotant-la d'aparells de calefacció i refrigeració, de bany, de ràdio, etc.

Per altra part, la publicitat educativa ha influït molt en els costums cívics: No escopiu a terra, respecteu les flors i els ocells, no aneu contra direcció, no blasfemeu, no tireu papers, sigueu atents amb l'estranger i el desvalgut, guerra a les mosques, sigueu breus, etc.

Qui dubtarà que les suggerències publicitàries han contribuït en bona part al canvi dels costums?

En un temps en què la màquina envaint el terreny de l'obrer sembla que vulgui anullar l'home, la publicitat amb les seves múltiples suggestions crea noves necessitats i amplia el camp de la producció.

P. CATALA I PIC

LLÀSTIMA DE RENÉ CLAIR!

Un matrimoni civil a Sant Esteve d'En Bas

(*Ve de la pàgina 2*)

Com que la fatxada de l'església no m'interessa, i l'únic que hi ha a observar a la plaça és una botiga els vidres de la qual ostentaven fa poca estona uns XELATS pintats amb blanc d'Espanya que ara, en l'abstenció aconsellada en cas de dubte, s'han convertit en ELATS, m'acosto al mestre, que toma el sol a peu ferm.

—Em fa l'efecte que en aquest poble un matrimoni civil deu ésser un acte de valentia...

—No en té pas idea. No sap com hem de lluitar! Hi ha un fanatisme!... Es a dir, dir fanatisme és poc. Són més que fanàtics.

Com que ni a ell ni a mi se'ns acut cap superlatiu de fanàtic, acordem tàcitament deixar-ho així.

—Es la ignorància, sap? Pensi que de la gent de més de trenta-cinc anys, a penes hi ha ningú que sàpiga llegir. Però ja hem fet tres enterraments civils, i ara aquest casament.

L'home s'expansiona. Surten a l'explicació els quatre grans propietaris del poble, que no saben ben bé on cau aquest; el fabricant que pagava uns jornals de fam... i quan em preparo a tomar una petita soflama sobre el paper dels pedagogs, ve el casat de nou.

—Es llàstima—em diu—, que vostès hauran perdut el dia...

—No ho cregui; m'ha agradat veure aquest acte. I, de passada, l'excursió és bonica.

—Sinó que, ja ho veu, la cosa està que bufa...

—Es una fatalitat imprevisible—li repeteixo.

—Ja ho pot ben dir. Pensi que havíem comptat que seríem cent trenta o cent cinquanta. Però, és clar, no venint els diputats, tampoc han vingut els dels pobles del voltant. Vostè no sap com és la gent d'aquí.

—Ara m'ho explicava el senyor mestre. Perquè el Centre tingui socis, han hagut de muntar-lo com a mutualitat, em deia.

—Si sapigués la feina que ens ha costat trobar local per al dinar! Dos o tres no ens els han volgut llogar, i l'hem de fer en un local que ja el veurà...

—Pel que em sap greu—intervé un tercer—, és perquè la gent del poble enraonaran...

—Ja llegiran els diaris!—diu, convencent l'auditori, el nou casat, tot donat a la idea que la cosa està que bufa.

I, en una transició:

—Potser que anéssim a dinar. Vostès ens hi acompanyen?

—Amb molt de gust.

El local no sé ben bé què era abans. Hi ha una taula en forma de T, amb els entremesos posats. Les parets estan plenes de claus i de forats d'haver-n'hi hagut. Al fons, sobre un ramatge de vern que al cap d'una estona presenta una fructificació de barrets i gorres, la bandera catalana. Tres llums pengen del sostre, un d'ells desviat de la vertical gràcies a uns rosaris que l'estreben a una biga.

Això és allò que el programa en diu: «APAT DE COMPANYERISME presidit pels nuvis, padrins, testimonis i demés autoritats.»

—Mengin, mengin; que no perdin del tot el dia.

Amb ganes de quedar bé—en ocasions així, a fora, menjar poc és tingut per desatenció—, ataquem els plats amb un suprem esforç de voluntat al qual ha de coadjuvar, com a lubrificant, el vi. El servei és lent; entre plat i plat, els comensals es dediquen a excavacions dentals no absolutament silencioses.

Després del xampany—cal quedar bé i alçar la copa en honor dels nuvis mormolant una enhorabona—, crido un cambrer.

—El tiquet d'aquest senyor i el meu.

L'home, amb el bitllet als dits, segueix tota l'escala jeràrquica, fins al nou casat.

—No pot ser. Serien els únics que pagarien. Faríem el ridícul.

—Però el programa diu...—protesto vagament—. No hauríem gosat venir, en altres condicions...

Canvi de cortesies preludials de la marxa. Com que no han vingut els diputats, aquell apartat del programa: «parlaments adequats a la festa», no té efectivitat i no podrem fruir d'unes quantes peces oratòries que esperàvem. Això que la cosa estigui que bufa ens ha aigualit el pintoresc.

Davant les quatre hores de viatge que ens separen de Barcelona, renunciem a sentir «quatre sardanes a la plaça», i sobretot, renunciem a l'acte de les sis: «Comiat dels padrins, testimonis, delegats, companys professionals i demés convidats, a la sortida del poble, amb la banda de música.» No val pas la pena d'exposar-se a haver de dormir a Vic o a Olot, ni de mobilitzar els presents, músics inclosos, perquè acompanyin a la sortida del poble el fotògraf i jo, els dos únics assistents forasters. Podem considerar que amb les notes de *Poeta y Aldeano* que retrunyen per la sala, ja estem prou acomiadats.

Tot estrenyent la mà dels recent casats, em pessigolleja als llavis la frase ritual: «Déu els faci ben casats», però no l'arribo a pronunciar.

Tornant a Barcelona, penso, les estones que estic despert, haver vist unes escenes d'un film de René Clair; no penso pas que la cosa està que bufa, i, arribat a ciutat, tinc temps, abans de sopar, de seguir no pensant-ho.

* * *

Després, en llegir els diaris, tampoc s'ho devien pensar a Sant Esteve d'En Bas, on encara no es deuen explicar per què foren embarcats per uns que es quedaren en terra...

JUST CABOT

(*Fotos Centelles*)

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics

Correus: Apartat 190 — BARCELONA — Telèfon 73013
Teleg.: "Carburos" — Mallorca, 232

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) : : OXIGEN 99 % DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova : : ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova : : FERRO MANGANES i FERRO SILICI : : SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits : : CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica : : GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

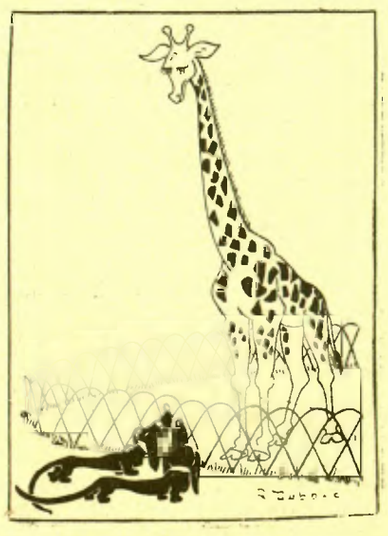

—Quina bèstia més ridícula, tan alta!

(*Marianne*, París)

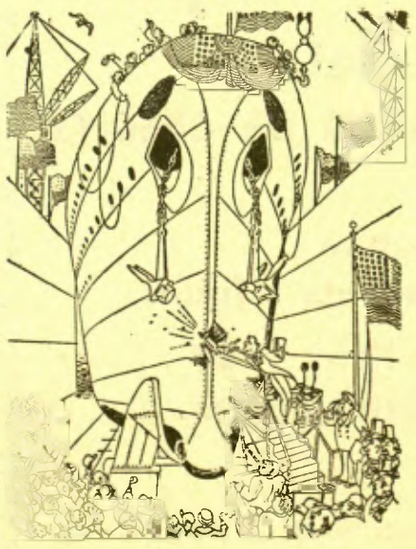

El bateig del vaixell o la botella irrompible.

(*Life*, Nova York)

CAMISERIA FITO BARCELONA

Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades

GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ

que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la **Neurastènia**, **Impotencia** (en totes les seves manifestacions), **mal de cap, cansament mental, perdua de memòria, vertigens, fadiga corporal, tremolors, dispèpsia nerviosa, palpitacions, hiterisme i trastorns nerviosos** en general de les dones i tots els **trastorns orgànics** que tinguin per causa o origen esgotament nerviós.

Les **Gragees potencials del Dr. Soivré**, més que un medicament són un element essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciències, financiers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les **Gragees potencials del Dr. Soivré**, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per rependre'ls sovint i amb el màxin resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.

Basta pendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a 6'60 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i América

NOTA.—*Dirigint-se i trametent 0'25 pts. en segells de correu per al franqueig a Oficines* **Laboratorio Sòkatarg, carrer del Ter, 16, Barcelona,** *rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenrotllament i tractament d'aquestes malalties*

SI ÉS ELÈCTRIC I DEL VOSTRE AUTOMÒBIL us el repararan aviat i bé, al GARATGE ELÈCTRIC
CARRER MOIA, 618 (Aribau i Diagonal)

EL TEATRE

Sota la llum dels reflectors

Hem anat a l'Excelsior a veure la dansarina Eloísa Albéniz. I, abans de la seva actuació, hem hagut d'aguantar com sempre una successió inacabable de ballarines sense tècnica ni sentiment i de cupletistes sense ànima ni veu; una desfilada insuportable de noies rebarbatives, antipàtiques i desdenyoses, serioses i impertorbables. Gairebé totes aquestes dones, entre les quals n'hi havia una amb totes les cames llagades pel sol — admirable! —, ja eren a l'Excelsior quan hi treballava la Florelle. Una ens ha dit que fa tres mesos que no se'n mou. Visca la varietat! Es veu que totes aquestes *artistes* s'eternitzen al programa perquè, a les llotges, fan cada nit *botellita y todo,* que és l'única cosa que interessa als empresaris de tots aquests locals. L'Excelsior, amb un programa avorrit i mal combinat — el seu director artístic no té ni l'habilitat elemental de fer alternar la dansa i la cançó —, sense el caliu que la mateixa desfilada de noies troba en les sales populars, l'Excelsior, repetim, local car i amb pretensions, és molt pitjor que el més tronat cafè-concert del Parallel. Ens sembla que l'amic Tomàs s'està esgargamellant en va. Tots aquests pseudo-empresaris no tenen gens de ganes d'escoltar les seves observacions intelligents.

Finalment, va sortir l'esperada Eloísa Albéniz. Tan distant del ball flamenc com de la dansa d'escola, aquesta artista està situada entre el *remolino de fuego esculpido* que és la *danza jonda* i la *cuarta* del bolero clàssic. No té la violència i la passió, l'espontaneïtat i el temperament de la dansa gitana ni la complexitat tècnica de la dansa d'escola: el seu vocabulari és el rudimentari que ensenyen en totes les nostres lamentables acadèmies de ball. Però dins la dansa espanyola de varietés ja no es pot anar més enllà. Les danses d'Eloísa Albéniz, finor i matís, harmonia i perfecció, són una cosa irreprotxable. Un prodigi d'equilibri i de ponderació, en el qual els passos s'encadenen amb una fluïdesa admirable, amb la difícil facilitat, amb una suavitat de màquina ben lubricada. Eloísa Albéniz o l'equilibri: el seu art no peca ni per excés ni per defecte.

* * *

Al Bombay hem vist tres bones artistes en un mateix programa: Elsie Byron, Vera Orlowa i Paquita Domínguez.

Elsie Byron — geometria nerviosa — no decau ni s'amanera. La seva sensualitat ardent i exacerbada d'afrocubana és generalment ordenada pel ritme de tam-tam de les músiques que la mulateta afecciona. Però quan aquest ritme s'esberla sota la pressió del frenesí eròtic, la sensualitat esdevé d'un grotesc definitiu, animal i brutal, gairebé cruel.

Les danses de la trepidant Vera Orlowa tenen un dinamisme esbojarrat, una *souplesse* precisa, vivacitat i nervi, una gran alegria. Les seves puntes d'acer i vint *fouettés,* vint — no els fan moltes dansarines russes —, engegats com aquell que no fa res i dibuixats amb fuga, energia i una gran força, revelen la seva cultura clàssica. Vera Orlowa es pot permetre totes les expansions i tots els esbojarraments. Una disciplina íntima, fruit de l'escola — l'escola apresa i oblidada —, controlarà sempre d'una manera instintiva els seus impulsos i li privarà de caure en improvisacions. Totes les llibertats són permeses a aquells que han sabut guanyar-les. I Vera Orlowa ha guanyat la llibertat a pols, amb la suor del seu front: l'estudi.

De Paquita Domínguez ja en parlàrem temps enrera aquí. Avui només direm que la seva inspiració, força i secret del seu art, s'ofereix més fresca i viva que mai. Quan Paquita Domínguez ens plau més és quan deixa volar aquesta inspiració. Quan contesta els estirabots del públic amb rèpliques espontànies i definitives, i quan improvisa aquells incisos graciosíssims, que tenen tota la sal flamenca d'un *requiebro.* Com en les obres de Guillén i Quintero, en l'art de Paquita Domínguez el farciment és més important que el gall. Més que les seves cançons, sovint grises, el que compta són les seves improvisacions, plenes d'aquell *ángel,* la gràcia personal, i d'aquella ironia profundament andalusa. Andalusia, que té el pudor de la seva *pena* — tristesa religiosa jueva, resignació fatalista àrab, rebellió sorda del gitano —, la dissimula amb ironia.

* * *

La Raquel Meller va treballar fa dos anys al Fantàsio. Aquesta primavera ha actuat al Novetats. No l'havíem vista d'ençà d'aquells bons temps de la Sala Imperio. Amb tot, no férem cap pas per a tornar-la a veure. Sempre igual a ella mateixa, sense ganes de renovar-se, no ens interessava gaire. Però l'altra nit no sabíem on anar i ens ficàrem al Teatre Espanyol on estava anunciada. Confessem que hi anàrem més per a conversar una estona amb els nostres amics Lady and Jaury, que també hi treballaven, que no pas per a veure-la a ella... *El alma que canta,* com li va dir aquell gran cursi de Gómez Carrillo, amb aquella *voz de plata,* que ara és moda d'encolomar a tothom, reina del matís, feminitat i tendresa, la senyora Francisca Marqués López canta encara amb el gust exquisit que l'ha feta famosa. La Raquel és la gran artista de sempre. I desafina com sempre. I canta les cançons de sempre: *El noi de la mare, Lagarterana, El relicario, La violetera, Doña Mariquita...* (Reproduïm una Raquel de 1912. No hi fa res. La de 1934 — misteris de la cirurgia plàstica — no ha variat gens.)

Es curiós... Feia molts anys que no havíem vist la Raquel. Però hem vist contínuament els transformistes que la imiten i canten el seu repertori. I ara, en contemplar-la a l'Espanyol, ens feia l'efecte de trobar-nos en presència de qualsevol Narcy de La Criolla o d'algun Darwin del Barcelonès. Ens feia l'efecte que estàvem veient un imitador d'estrelles que imitava la Raquel, aquella Raquel de la Sala Imperio. Ens ve a la memòria una anècdota referent a García Lorca. El poeta granadí va tardar molt a publicar les seves obres. Però molt abans de sortir la primera, *Canciones,* tots els seus amics coneixíem els seus versos perquè ell no es cansava de recitar-los. Els plagiaris abunden. I X i W s'apressaren a publicar uns llibres que eren un calc servil de les poesies de Lorca, conegudes només dels seus íntims. Finalment, aquest es va decidir a editar les seves obres. I els que no el coneixien afirmaren ingènuament que eren un plagi descarat de X i W. Els que ara han vist per primera vegada la Raquel potser diran també que és una imitadora d'En Derkas. Inconvenients d'estar massa temps allunyat del seu país.

SEBASTIÀ GASCH

Raquel Meller

LLANTERNA

«Per la meva part, cada vegada que he hagut de jutjar alguna mostra de la producció teatral corrent, m'ha frapat sobretot una cosa: a quin punt els autors, que recerquen l'èxit, i que fan professió d'honorar per sobre de tot el *métier,* ignoren, en realitat, els rudiments d'aquest ofici; com és de curta, indigent i mandrosa llur tècnica; quina falta els fa la ciència, o simplement l'habilitat. La més feridora impressió que ens procuren ordinàriament les obres d'aquest temps, és la del mancat, de l'enllestit de qualsevol manera, de l'esguerrat. Car els nostres dramaturgs no manquen pas sempre d'idees, ni d'una certa virtuositat de factura que enganya. Però no es prenen el temps de reconèixer llurs temes; no s'amoïnen d'explorar, d'endreçar llurs concepcions, d'eixamplar-les tot afaisonant-les, de convertir-les en habitables per la vida. Ignoren la reflexió, el coneixement gradual, la lentitud i la paciència, i aquell coratge obstinat, aquella abnegació que és l'únic que condueix a la mestria. Es clar que el do de veure i de representar dramàticament l'existència humana no pot ésser adquirit per aquells als quals la natura els l'ha refusat. Però és un do que es desenrotlla amb el treball i l'estudi, i amb l'exercici d'una reflexió crítica cada vegada més exigent. El dramaturg veritablement superior és el que no ignora res de les *possibilitats* del seu instrument.

»Allò que un crític anglès, William Archer, en el seu preciós llibre *La creació dramàtica,* anomenava: donar a una obra el temps de desenrotllar-se i de madurar-se; allò que jo he anomenat: guardar, fins al darrer instant, la facultat de *girar-se dintre un tema*: esgotar-ne pacientment totes les combinacions possibles; despullar-lo dels seus prestigis a fi de conèixer la seva essència mateixa i la seva veritat més nua; en una paraula, deixar-lo arribar naturalment al punt de la seva *necessitat* més aguda: tals són els termes del gran problema de la gestació. Hi ha resultats que l'esperit, per genial que sigui, no obtindrà mai si no recorre a la llargada del temps, si no sap esperar, tot vigilant la seva matèria.

»Es en art dramàtic, sobretot, que la menor alteració del detall, el més petit descobriment accessori, un benefici de factura per mínim que sigui, es propaga de seguida en tota l'economia de l'obra en formació. Sempre arriba un moment en què les coses s'assolen, les proporcions s'estableixen, els moviments s'organitzen, les dificultats que hom creia insuperables troben llur solució necessària, que era la solució més senzilla. Es només en aquesta plenitud de la matèria satisfeta, en aquesta saturació de l'acabament, que l'artista imprimeix la marca del seu geni. L'obra no ha eludit res dels obscurs treballs que finalment la susciten. Neix viable. Ha bastat portar-la fins al terme. A falta d'una contenció semblant, la majoria de creacions dramàtiques a les quals assistim no són, en realitat, més que avortaments.»

(De Jacques Copeau.)

CAMISERIA FITO BARCELONA

Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

DE CARA A LA PROXIMA TEMPORADA

Siguem un xic optimistes

La concessió de la subvenció de la Generalitat a una empresa de Teatre Català ha provocat, com no podia ésser altrament, agitació i comentaris per a tots els gustos. Es molt difícil, per ara, a l'espectador ingenu, judicar de la raó de cadascuna de les posicions, més que més quan l'espectador creu que aquesta subvenció s'havia de concedir com un premi a una tasca feta, o sigui a mitja temporada, per crear l'emulació i l'estímul, i no abans de començar una actuació que ningú no pot preveure quins resultats donarà. I l'espectador sent un temor molt relatiu pel que es refereix als artistes contractats, perquè com que sap que tots són bons si estan ben dirigits i l'obra és bona, i que, amb la millor companyia possible de teatre català, el públic s'ha abstingut d'anar a aplaudir-la algunes temporades, no és pas absurd que una formació mediocre (la subvencionada o una altra) pugui atreure el favor popular, si ensopega l'obra, el director i el gust de la gent.

Resulta, altrament, que els diaris han anunciat que, ultra la companyia subvencionada, actuarien a Barcelona tres formacions més de teatre català: la de Romea, per fer honor a allò de *Teatre Català* del rètol, que tants *Impacientes* de tota mena ens havien fet oblidar; la de l'Apolo, que deurà ésser, amb poques variacions, la mateixa que ha fet de *La Gloriosa* un èxit extraordinari, i la d'En Santpere, disposada a presentar tots els vodevils sonors, amb relleu i tàctils que pugui crear la fecunda imaginació de Roures i Màntuas, o *estirar* del francès els traductors de la casa.

Davant d'aquest panorama tan florit, en què sis escenaris inauguraren amb teatre català, hom ha de sentir-se optimista per força.

Davant d'aquestes quatre escenes, disposades a servir als auditoris comèdies i drames catalans, les dues preguntes més naturals que s'acuden són: hi haurà el públic per a tots quatre teatres? Hi haurà les obres suficients per a fer-los rutllar, àdhuc comptant amb les reposicions i el teatre clàssic?

Siguem optimistes pel que fa al primer interrogant, que fet i fet és el més anguniós. Bé podem creure que els centenars de milers de votants barcelonins de partits catalanistes trobaran un parell de dies al mes per anar a veure teatre català, i que algú els ho recordarà. Suposem que sí, que el públic està a punt, esperant que s'alci el teló dels tres teatres. (Eliminem, perquè és una cosa especial, pel que fa a les obres i al públic, l'Espanyol.)

Aleshores haurem d'anar per la segona pregunta: com estarem d'obres? Sorgiran nous valors?, com demanava MIRADOR en una recent enquesta, obtenint tot de respostes optimistes. Jo, que no he escrit mai cap obra teatral, ni tinc la intenció d'escriure'n cap, per ara, i que he seguit pacientment una pila de temporades de teatre català, puc dir, sense semblar part interessada, la meva sincera opinió optimista.

Crec amb uns quants del noms que fins ara han donat obres per a la nostra escena. Soldevila, Sagarra, Artís, Crehuet, cada un en el seu gènere, poden donar-nos, com fins ara, comèdies i drames d'una dignitat compatible perfectament amb l'èxit. Pous i Pagès, si sortís de la seva inexplicable inacció, podria augmentar la llista ja prou important de les seves comèdies. L'estímul de les tres companyies i la possibilitat d'estrenar poden animar a Carme Monturiol la bona idea de repetir l'experiment teatral fet amb *L'Abisme,* i a Joan Mínguez la de persistir en una reincidència que la bona puntuació de la seva obra en el Premi Ignasi Iglésies fa creure tan interessant com la primera provatura escènica. I pel que fa a valors nous, una simple enumeració pot encomanar l'optimisme més sincer, sense exageracions desproporcionades: per ara no es preparen genis, només autors teatrals, que ja és prou. Teniu la comèdia de Miquel Llor, *Pas de núvols,* que confio que en alguna de les tres escenes trobarà acollida, i la d'Angel Ferran, que comentà elogiosament Joan Cortès damunt d'aquestes pàgines, *Perquè demà surti el sol,* que un teatre subvencionat podria muntar dignament com es mereix. I el Premi Ignasi Iglésies d'enguany donà una llista prou important de noms: Albert Piera, el guanyador, amb *Els Homes Forts* (que el tast d'una lectura particular m'ha fet estimar en el seu positiu valor), que no s'ha ajagut pas damunt els llorers, sinó que ha escrit ja dues o tres obres més, que acusen igualment un instint teatral segur i un autèntic bon gust en el diàleg. L'interès que l'obra d'aquest autor desconegut pot produir no serà pas defraudat per culpa d'ell. L'obra del finalista Vidal Jover ha estat ja comentada aquí mateix. Bé es deurà estrenar, *La Senyoreta Oest,* i bé deurà insistir el seu autor en una vocació que tan bé debuta. Xavier Benguerel amb *Suburbi,* Fages de Climent amb *El Jutge està malalt* i Ignasi Agustí amb *L'Esfondrada* es feren remarcar també dels jurats del Premi, i hom té una referència excellent de llurs obres. Aquestes, o les posteriors d'aquests debutants de mèrit, poden perfectament figurar en el cartell d'una temporada regular. Altrament, la publicació de revistes que editen obres inèdites de teatre ha permès d'adonar-se que Navarro Costabella havia demostrat amb l'escenificació de *Samuel* un instint teatral ben estimable; que Rosich i Catalan, amb *El Collaret de Berta* revelava unes disposicions gens menyspreables pel teatre lleuger, d'ambient aristocràtic; que Lluís Elies, nouvingut a la palestra literària, duia amb *Madame* i *El Fill del senyor Gold* la penyora d'una vocació ben dotada per conrear un gènere de teatre entre diversió i intriga, sempre necessari; que Rosquelles i Alessan, amb el seu llegendari *Guillem de Cabestany* manejava amb força i deseiximent les armes entrebancadores del teatre poètic, i que Domènec Guansé, amb *El Fill de la Ninon,* obria un camí per al melodrama en català que l'estrena de la seva obra jo estic segur que consolidarà.

Penseu encara en aquells que mantenen secreta llur comèdia o llur drama, i us demano que sigueu optimistes, com jo, davant de les quatre escenes de teatre català. Ara, si el públic compleix, als autors pertocarà de quedar bé.

RAFAEL TASIS I MARCA

Una escena de «La vida d'una santa», per la companyia Vila-Davi

AJUNTAMENT DE BARCELONA
SUBSCRIPCIO PUBLICA
a títol irreductible de
60.000 obligacions municipals
corresponent a l'emissió del
PRESSUPOST EXTRAORDINARI DE LIQUIDACIO DE CREDITS
de 14 de juny de 1934
de 500 pessetes nominals cadascuna
al 6 per cent anual, lliures d'impostos presents i futurs.
Amortitzables en 25 anys a comptar de l'any 1940
amb cupó íntegre de 30 de Setembre pròxim.
TIPUS D'EMISSIÓ: 450 pessetes per obligació.
SUBSCRIPCIÓ PÚBLICA: Dies 26 a 28 de juliol 1934.
LLOC DE SUBSCRIPCIÓ: A l'Ajuntament de Barcelona, i a tots els Bancs i Banquers de Barcelona i de la resta de Catalunya.

IMPRESOS COSTA
Nou de la Rambla, 45
BARCELONA